

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

N:r 11

Nov.

1955.

Pris 75 öre

ARBETSGLÄDJE

Uppmätt och färdigförpackat material för flättningsarbeten av olika slag såsom kakfat, serveringsbrickor, blomkorgar m.m. Populära och låtsålda modeller, begärliga på den öppna marknaden!

Rekvirera fullständig katalog

Vårt arbetsmaterial tillverkas och förpackas av sjuka och partiellt arbetsföra vid Arbetsträningsverkstaden vid Värnhems Vårdhem i Malmö. Vi vänder oss till sjukhus och vårdanstalter för att i samarbete med arbetsterapien ge sysselsättning åt sjuka och partiellt arbetsföra.

Two exempel ur vår katalog

HOBBYMATERIAL

Pilgatan 9, Malmö

Tel. 163 94

Arbetslokaler: Värnhems Vårdhem, Malmö

DAMVÄSKOR

och

RESEFFEKTER

m. m.

G. Gahms F. AB

Egna butiker i alla större städer

Egna fabriker

Snabbt

tillsätt bara vatten

Gott

till efterrätter

Nyttigt

innehåller viktiga vitaminer

i konsumbutiker

Utkommer varje månad

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Nr 11 November 1955

18:e årgången

Ansvarig utgivare: EINAR HILLER.
Redaktör: SIXTEN HAMMARBERG.
Ägare: De Lungsjukas Riksförbund.

Annonspriser:

1/4 sid. 400:—, 1/2 sid. 225:—,
1/4 sid. 125:—, 1/8 sid. 65:—.

Småannonser:

60 mm spaltbredd 65 öre mm.
90 mm spaltbredd 90 öre mm.

Färgannonser 25 % tillägg.
För julnumret specialoffert.

HUVUDREDAKTIONEN I STOCKHOLM:

Kocksgatan 15, Stockholm 4.
Telefon 41 39 99 och 44 40 40.
Postgironr 95 00 11.

LOKALREDAKTIONEN I MALMÖ:

Kamrergratan 3. Tel. 97 53 44.
Postgironr 95 00 65.

Kontrollmärke
lagligen skyddat

Prenumerationspriser: helt år 8:—,
halvt år 4:50.

De partiellt arbetsföras organisationssträvanden

De partiellt arbetsföras egna möjligheter att påverka utvecklingen och göra sitt inflytande gällande vid utformningen av sina livsvillkor ligger — liksom i fråga om andra grupper av människor — i deras organisations slagkraft. Det torde väl också vara allmänt välbekant att sådana organisationer existera. Försök har också gjorts att finna en gemensam arbetsform eller samarbetsorgan för samtliga grupper av partiellt arbetsföra. För att hålla oss till vårt eget land så bildades redan år 1942 en samarbetskommitté med representanter för De blindas förening, De lungsjukas riksförbund, De vanföras riksorganisation, Hörselfrämjandet och Svenska dövstumförbundet. Samarbetskommittén kanske främst kan betraktas som ett uttryck för att den socialpolitiska utvecklingen blivit gynnsammare för större aktioner för de partiellt arbetsföra. Resultaten lät heller inte vänta på sig. Främst kan nämnas en uppvaktning för socialministern år 1942, samma år som samarbetskommittén bildades, vilken resulterade i att en statlig utredning för partiellt arbetsföra kom till stånd. Det är denna utredning med dess olika detaljförslag, som varit grunden för arbetsvårdens utbyggnad hittills. När den statliga utredningen var slutförd ansågs också tiden mogen för att göra samarbetet mellan de partiellt arbetsföras organisationer fastare. Dagarna den 6—8 maj år 1949 samlades representanter för de anslutna organisationerna på Tollare gård; den gamla samarbetskommittén ansågs inte längre kunna fylla de funktioner, som den nya given och tidsutvecklingen skulle ställa på de partiellt arbetsföras egna organisationer. Den gamla samarbetskommittén begravdes och som en fågel Fenix ur askan uppsteg en ny kommitté, Rikskommittén för partiellt arbetsföra. Det väsentligt nya med organisationsförändringen var ett starkare landsortsinslag (den gamla samarbetskommittén hade i huvudsak haft begränsade arbetsuppgifter

i huvudstaden) med lokala samarbetskommittéer, en fastare organisationsbas och mera specificerade arbetsuppgifter. I det uttalande, som enhälligt antogs av de församlade representanterna på Tollare, kunde man tydligt spåra ett samarbete såväl centralt som lokalt, vilket i sig bar embryo till en gemensam riksorganisation för olika grupper av partiellt arbetsföra.

Vad har det nu blivit av dessa planer. Har Rikskommittén för partiellt arbetsföra blivit den maktfaktor som entusiastiska delegater vid Tollare-konferensen räknade med? Innan svar ges på frågan bör man först ha klart för sig, att meningen med Rikskommittén givetvis inte var att på något sätt upphäva de enskilda grupporganisationernas självständighet. Det finns självklart alltid frågor, som bäst handlägges i den egna organisationens regi. Tyngdpunkten i samarbetet skulle ligga i det som var gemensamt för samtliga grupper — där man kunde gå till gemensamma aktioner med samtliga gruppers stöd och goda vilja. Ett sådant uppträdande stärker ställningen utåt och skapar respekt åt organisationsarbetet. Samarbetets interna styrka ligger bl. a. i att delge varandra erfarenheter, öka förståelsen för varandras problem och lära av varandra. Återgår man så till den ursprungliga frågeställningen — om Rikskommitténs organisatoriska slagkraft i den anda, som präglade Tollare-konferensen — så är den slagkraften av idag inte mycket att hurra för. Samarbetstanken hos de partiellt arbetsföras egna organisationer, har inte växt sig starkare i jämförelse med det allmänna intresset, ute i världen och här hemma, för de partiellt arbetsföra som samhällsproblem. Medan internationella konferenser, med arbetsvårdsexpertis från olika delar av världen, tillhör dagens socialmedicinska förgrundsfrågor lyser de partiellt arbetsföras egna organisationsträffar av internationellt snitt nästan

helt med sin frånvaro. Visst finns det inom de olika grupperna en internationell kontaktvilja — vi har ju bl. a. ur de lungsjukas synvinkel sett ett internordiskt samarbete — men man har en stark känsla av att dessa spirande organisationsplantor lever i skuggan av den socialmedicinska expertisens mäktiga konstruktioner. De partiellt arbetsföra existera mera som ett begrepp och objekt i tjocka utredningar, i avhandlingar och organisationsplaner, är som en levande realitet med bestämmanderätt och inflytande, där verkliga avgöranden i deras livsfrågor fattas. Man kan som exempel nämna ett nyligen avgivet betänkande, en organisationsplan för partiellt arbetsföras anställning i statlig tjänst, från Kungl. civildepartementet i Stockholm. I detta betänkande hade man inte på en enda punkt räknat med att de partiellt arbetsföra själva skulle utöva något inflytande på sina egna livsfrågor — trots att upptakten till organisationsplanen kom genom en interpellation i riksdagen från ordföranden i en av de partiellt arbetsföras egna riksorganisationer! Man kan ju som en jämförelse tänka sig hur ett "vanligt" fackförbund skulle ha reagerat i en liknande intressefråga, som handlagts av statsmakterna.

När H. G. Wells i England redan år 1933 siade om att "den ena efter den andra gruppen kroniskt sjuka människor i olika länder skulle sammansluta sig i stora organisationer för att med kraft kunna hävda sina intressen i samhället" hade han i sin diktarprofetia inte tagit med de organisatoriska svårigheter uppbyggnaden av en sådan styrka innebär.

*

Om man nu bortser från internationella aspekter och håller sig till de partiellt arbetsföras organisationssträvanden i Sverige, grupporganisationerna och den gemensamma Rikskommittén, gör man sig inte skyldig till någon nedvärdering av de krafter, som är verk samma här, om man säger att de hittills inte kunnat utveckla tillräcklig slagkraft. Orsakerna härtill är många. Först kan man kanske tala om att det här rör sig om en sent väckt organisationstanke — som modern föreningsrörelse sett i vårt rikt utvecklade organisationsliv. Människor med sjukdomar och lyten har ju av naturliga skäl svårt att hävda sig. Svårigheterna kan ju gärna inte bli mindre på det organisatoriska planet. Därtill kommer att många av arbetsuppgifterna ligger så att säga i hög grad utanför de handikappades egen förmåga att lösa dem. Beroendet av andras välvilja är mycket stor och basen för den organisatoriska kraftutvecklingen är mindre än för intresseorganisationer i allmänhet. Man kan vidare utgå ifrån att, exempelvis när det gäller Rikskommittén för partiellt arbetsföra, de ekonomiska förutsättningarna för att bedriva ett effektivt organisationsarbete varit synnerligen små och de personer, som stått i ledningen för samarbetet, har ofta varit strängt upptagna med andra arbetsuppgifter. Så länge de partiellt arbetsföra inte kan satsa tillräckligt med pengar på sitt organisationsarbete — som till exempel fackföreningsrörelsen — så kan de heller inte räkna med tillräcklig slagkraft.

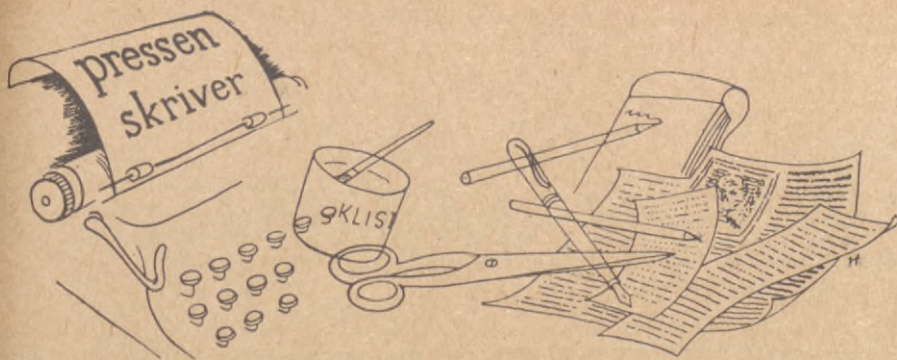
Under de omständigheter, som hittills varit rådande, är det heller ingen överdrift att påstå, att en hel del utträttats i organisationernas regi — men det räcker inte att slå sig till ro härmed och låta sakerna ha sin gång. Förnyelsens vindar bland dammiga paroller och stadgeparagrafer behövs — inte minst sett gäller

sådana friska fläktar även frågan om personalrekryteringen. Det torde väl i allmänhet ur trygghets- och ekonomisk synpunkt vara mera välbetänkt att söka sig till de tjänster, som samhället erbjuder inom socialvården och arbetsvården, än att ägna sig åt organisationernas arbete i hithörande frågor. Det är vackert med idealism och insatser som inte är så starkt influerade av krassa ekonomiska motiv, men frågan är om man inte inom de partiellt arbetsföras led gör klokt i att göra paralleller med vad som sker på andra områden. I varje fall torde man åtminstone kunna tillåta sig att ge de partiellt arbetsföras organisationer en erinran om att tiden är mogen för dem att ägna sitt eget arbete en ordentlig omprövning. Ett reellt inflytande över de egna problemen kräver kanske vidare att man tittar lite närmare på Rikskommitténs paroller av år 1949. Detta är så mycket mera angeläget då vi sedan dess ständigt ser att nya grupper av människor med sjukdomar och handicap uppmärksammas och registreras i de medicinska och sociala experternas journaler och utredningar.

Vårdavgifter för sanatoriepatienter

Som bekant medförde den obligatoriska sjukförsäringen också en höjning av vårdavgifterna på våra sjukhus. Självbetalande patienter, bl. a. på sanatorierna, fick därigenom en merutgift, jämfört med den gamla vårdtaxan. Efter framställning från De lungsjukas riksförbund har Sv. Landstingsförbundet utfärdat en rekommendation till landstingen att bevilja nedsättning av vårdavgiften i varje särskilt fall efter ansökan. En sammanställning av uppgifter från olika landsting och städer utanför landsting visar att man i stor utsträckning följt denna rekommendation i vad det gäller sanatoriepatienter, fast besluten i detalj fått varierande utformning. Som exempel kan nämnas, att frisängsfonder användas för att subventionera utförsäkrade patienter, i en större stad beviljas "hel nedsättning av vårdavgiften för utförsäkrade medellösa." Nedsättning av avgiften i individuella fall "efter skälighetsprövning" dominerar i de beslut vi tagit del av.

Vid pressläggningen av detta nummer ha vi just fått del av ett landstingsbeslut, som synes utgöra ett avgörande steg mot i princip fri sjukvård, fast beslutet gäller endast tuberkulospatienter. Det är Kopparbergs läns landsting, som beslutat att sanatorievården för utförsäkrade tuberkulospatienter skall vara fri, dvs. utan behovsprövning. Detta beslut, som säkerligen kommer att bli av prejudicerande betydelse, hoppas vi att kunna återkomma till med ytterligare kommentarer i ett följande nummer.

Lagar och paragrafer i socialvården

kan bli till hinder om de inte användas med smidighet i den praktiska tillämpningen framhåll ordföranden i Göteborgs fattigvårdsstyrelse, *syssloman Einar Lind* i ett föredrag vid Sveriges Socialtjänstemannaförbunds studiemöte i Hälsingborg. Talaren värdjade i sammanhanget till styrelser och nämnder att inte i onödan komplettera givna lagar med en mängd föreskrifter som är skäligen onödiga och endast bidrar att beröva socialarbetarna den trivsel, utan vilken inga verkliga resultat kan nås och som inte minst inom socialvården är av så stor betydelse. Ju mer en socialarbetare får laga efter lägenhet och inte strikt hålla sig till paragraferna, desto bättre resultat i regel. Och desto större förtroende för socialvården och dess tjänstemän hos dem, för vilka arbetet utföres. Talaren hoppades även att något av den gamla offerandan, vilken vår krassa tid på allt fler områden tar kål på, måtte bevaras inom socialvården, så att denna verkligen blir sant människovårdande verksamhet.

Talaren kom till slut in på förslaget till ny socialhjälp, för vilket statssekreterare Eckerberg tidigare redogjort. Den mönstrar ut en del föräldrat och gör vår sociallagstiftning mer human och mera tidsenlig, sade tal., som var övertygad om att den snart skulle upphöjas till lag genom riksdagsbeslut.

De ensamma mödrarna

har det inte så lätt i dagens samhälle påpekar statsrådet *Ulla Lindström* bl. a. i en stor översiktsartikel i *Svensk Socialvårdstidning*.

120.000 barn har bara en mamma — "den borttappade fadern" är ett bittert faktum för dem. Dessa barns och deras mödrars ekonomiska ställning är i allmänhet mycket svår. Underhållsbidragen till barnen från de frånskilda papporna eller papporna, som aldrig gift sig med modern, är små, även sedan riksdagen häromåret vad de frånskilda beträffar har höjt de äldre underhållsbidragen med vissa procent i proportion till penningvärdets fall. De bidragsförskott, som staten betalar för utomäktenskapliga barn och skilmässobarn, när fadern inte fullgör sina skyldigheter, uppgår till högst 50 kr i månaden. Och löneemarknaden för

den kvinnliga arbetskraften är, som vi vet, inte sådan att en ensamstående mor, som har försörjningsplikt för ett eller flera barn, får nämnvärt att reda sig på. De ensamstående mödrarna och deras barn är det nuvarande folkhemmets proletariat. Och jag tror, att det närmast är denna kategori som står i tur att bli föremål för en bättre social omvårdnad.

Statsrådet *Ulla Lindström*

De lagstadgade fickpengarna höjs till 30 kr i månaden

fr. o. m. den 1 januari 1956 framgår bl. a. i en översikt om folkpensionering av t. f. byråchefen *I. Holmquist* i *Svenska Socialvårdsförbundets tidskrift*.

När kommun (fattigvårdssamhälle) jämlikt 18 § 2 mom. lagen om folkpensionering uppbär folkpensionen för pensionär på ålderdomshem eller annan anstalt, äger kommunen därav tillgodogöra sig vissa kostnader för vederbörandes vård och försörjning. Visst belopp av folkpensionen skall dock i sådana fall alltid tillhandahållas den pensionsberättigade för hans personliga bruk eller, om han på grund av sitt tillstånd ej kan begagna sig av kontanta medel, för hans person-

liga nytta. Detta belopp har i lagen alltsedan dess tillkomst år 1946 varit bestämt till 200 kr om året. Med hänsyn till penningvärdesutvecklingen sedan 1946 har ifrågavarande paragraf i lagen nu ändrats så att beloppet fr. o. m. den 1 januari 1956 blir 360 kr eller sålunda 30 kr i månaden. Denna ökning på 80 % motsvarar den höjning folkpensionsförmånerna undergått under motsvarande tid.

I den proposition till riksdagen, vari ökningen föreslogs, fastslog socialministern att det lagstadgade fickpengbeloppet är ett minimibelopp och att det givetvis såsom hittills skall vara kommunerna obetaget att ställa större belopp till vederbörandes förfogande.

En specialbåt för tbc-undersökning på Grönland

har varit i fart under sommarhalvåret och meningen är att hela ön, som är hårt drabbad av folksjukdomen, skall finkammas under en tid av 14 månader framåt enligt vad *Västgöta-Demokraten* meddelar. Genom denna expedition kommer alla grönländare, som inte tidigare undersökts, att bli både röntgade och calmettevaccinerade.

Den märkliga sjukvårdsbåten har byggts i Svendborg och betyder att en gammal önskedröm från 1928 nu förverkligats. Det har gjorts många insamlingar och försök att få till stånd ett sådant fartyg under årens lopp, men det blev möjligt först med skapandet av kung Frederiks och drottning Ingridis fond för bekämpandet av tuberkulosen på Grönland. Tillsammans med Drottning Ingridis sanatorium i Godthåb kommer undersökningsfartyget att betyda ett stort framsteg i kampen mot tbc, då man nu helt kan utnyttja de nya behandlingsmetoderna redan från starten. Läkarna räknar med att tbc-undersökning på Grönland kommer att kunna genomföras betydligt snabbare och ändå säkrare än på sin tid i själva Danmark.

M/s "Misigssut" är byggd av stål och har särskilda isförstärkningar för gång i arktiska vatten. Hon är 115 meter lång och 22 meter bred och gör omkring 10 knop. Inredningen på den helt nya båten är ultramodern och undersökningsavdelningen är större och ljusare än på många sjukhus. Besättningen utgör tio man, och ombord tjänstgör vidare en läkare, en sjuksköterska och en laboratorieassistent.

Det är endast USA och Canada som tidigare byggt särskilda läkarfartyg för tjänst i nordliga vatten. De har huvudsakligen inretts med operationsrum och tandklinik. Danmark är dock det första land som byggt en flytande tbc-station.

Glöm inte att prenumerera
på *Status* för 1956!

VAD ÄR EXISTENSMINIMUM?

När frågan om existensminimum föres på tal, gör en gammal luffarhistoria från 1930-talet sig påmind. I ett landsvägsdike låg två avsigkomna figurer och förde en dialog om livets vanskligheter. Så säger den ene följande: "Det talas så mycket om att det är svårt att existera, men här kan dom få se på en f-n, som aldrig har existerat." Och när man studerar beräkningar över olika existensminimum, så finner man faktiskt individer, som aldrig har kunnat existera, eftersom deras inkomster varit lägre än de uppgivna minsta talen för existensminimum. Det betyder att det är helt oriktigt att kalla dessa tal för annat än en *minimistandard*, som samhället anser vara den minsta inkomst en vuxen kan leva hyggligt på. Denna standard påverkas av övriga förhållanden i samhället och i vårt land med god sysselsättning och hög normalstandard blir minimistandarden betydligt högre än ex. i Nordafrika, där just nu det finns över en miljon arbetslösa med mycket ofullständiga inkomster för att föra en människovärdig existens.

*

Det är inom social- och skattepolitiken det behövs en fastställd *minimistandard*, som i skattelagstiftningen benämnes *existensminimum*. Gränsen för fattigdom brukar vara en inkomst, där mer än två femtedelar går till den mat, som är nödvändig för livsuppehållet. Men socialbidragen är så relativt knappt tilltagna att även med understöden från socialhjälsorganen det är svårt att komma över denna allmänt vedertagna gräns för fattigdom. Det kan vara av intresse att först ta del av reglerna för fattigvårdsunderstöden, innan ett närmare studium göres av skattelagstiftningens regler. Någon bestämd norm för storleken av socialhjälpens inkomstmässigt skall inte finnas, utan det blir varje sökandes behov, som skall avgöra hjälpens omfattning. Men i praktiken går det inte att fastställa dessa behov utan vissa normregler, varför fattigvårdsmyndigheterna utfärdat sådana som ledning för den tjänsteman, vilken har att pröva framställningarna om hjälp. I Stockholms stad finns fördelskull utformade "taxor" för understödsbeloppens storlek i normala fall. Dessutom har en taxedelegation inom Svenska socialvårdsförbundet fastställt de högsta månadsersättningsbelopp vid hemunderstöd, som kan godkännas vid krav kommunerna emellan. Från och med den 1 januari 1955 gäller följande taxa i sistnämnda fall.

"Varje människas behov av föda är begränsat till magens ringa utrymme, men önskan efter bekväma och vackra hus, kläder, ekipage och möbler tycks inte ha någon fast gräns", skrev den berömde nationalekonomen Adam Smith en gång. Men inom social- och skattepolitiken är det trots allt nödvändigt att röra sig med begrepp såsom *minimistandard* och *existensminimum*. Sekreteraren på TCO:s utredningsavdelning, Erik B. Näslund, ger här en orientering om dessa dagsaktuella spörsmål.

	Dyrortsgrupp			
	2	3	4	5
	Kr/mån. i hemunderstöd			
Vuxen per. ensamst.	160	165	175	180
Makar	250	260	275	285
Makar med 1 barn ..	300	310	325	335
Makar med 2 barn ..	350	360	375	385
Makar med 3 barn ..	400	410	425	435
Makar med 4 barn ..	440	450	465	475

För varje ytterligare barn höjes beloppet med 30 kr per månad. Ensamstående barnförsörjare erhåller motsvarande belopp, alltså med ett tillägg av 50 kr. per månad för varje barn upp till det tredje, sedan ytterligare 40 kr. för det fjärde, därefter 30 kr. per månad för varje barn.

I Stockholm avviker dessa belopp från rikstaxan, eftersom bidraget till hyran utgår utöver hemunderstödet. Den ensamstående personen får 175 kr. i månaden som normalbelopp utom hyran, gifta makar utan barn 265 kr., makar med 1 barn 320 kr., med 2 barn 370 kr., med 3 barn 410 kr. och med 4 barn 445 kr. Ensamstående med 1 barn att försörja får 235 kr. i månaden utom hyran och om 2 barn finns 285 kr. i månaden utom hyran.

*

Den genomsnittliga livsmedelskostnaden per år var enligt den senaste levnads-kostnadsundersökningen, som utfördes år 1952, för en vuxen i 35-årsåldern ca 1 300 kr. för männen och 950 kr. för kvinnorna. Upp i pensionsåldern blir denna kostnad något lägre, nämligen 1 100 kr. för männen och 800 kr. för kvinnorna.

Den genomsnittliga utgiften för kläder och skor var enligt denna undersökning ca 470 kr. per år för en vuxen man och 550 kr. för en vuxen kvinna. Barnens livsmedelskostnader beräknades till genomsnittligt 850 kr. per år för alla barn-äldrar och klädkostnader till 270 kr. Hur mycket blir det kvar till övriga utgifter, om understödstagaren skall få samma genomsnittliga standard som den övriga befolkningen? Vi bortser från att nödläget kan vara orsakad av sjukdom, som kan dra med sig extrakostnader, vilka inte helt täckas av bidrag från sjukförsäkringen. I medeldyrort (3-ort) skulle alltså kostnaden för mat åt två makar bli ca 190 kr. per månad och kostnaden för kläder ca 85 kr. Det gör sammanlagt 275 kr., vilket överstiger det högsta hemunderstödsbeloppet med 15 kr. per månad. Det visar att *minimistandarden* innebär en nödvändig nedskärning av utgifter för mat och kläder, eftersom vissa andra utgifter är ofrånkomliga. I en familj med 2 barn skulle kostnaden för mat och kläder bli genomsnittligt 440 kr. per månad, som täckes av det högsta hemunderstödet med 360 kr. på 3-ort och 50 kr. genom de allmänna barnbidragen. Här blir det ett underskott med 30 kr. per månad. I samtliga fall har ingen hyreskostnad räknats, och i regel måste särskilt bidrag lämnas till denna även ute i landsorten liksom i Stockholm.

*

Minimistandarden enligt allmänna folkpensionens grunder är högre än vad, som är norm för socialhjälp. De maximala pensionsförmånerna inom den allmänna folkpensionen är för makar, där normal hyra erlägges, i Stockholm 414 kr. per månad, i Kiruna 365 kr. per månad, i Göteborg 386 kr. per månad och i Malmö 341 kr. per månad. I övriga kommuner gäller liknande bestämmelser, vilka dock i regel lämnar något mindre belopp maximalt. Med hänsyn till tidigare beräknad genomsnittlig standard för livsmedel, synes det som makarna med folkpension i Stockholm skall få över ca 140 kr i månaden till andra utgifter än för mat och bostad. Folkpensionen är dock skattepliktig, vilket inte är fallet med socialunderstöden.

Hur högt existensminimum eller rättare sagt hur låg *minimistandard* räknar skattemyndigheterna med? Följande normalbelopp har fastställts av centrala uppborädsnämnden för den gräns, där full avskrivning kan ske av skatterna.

Existensminimum fastställt av skattemyndigheterna

Tabell I

Ortsgrupp	Belopp i kronor per månad				
	2	3	4	5	Sthlm
Ensamstående	210	220	235	245	260
Makar	275	290	310	320	350
Makar med 1 barn	300	315	335	345	375
Makar med 2 barn	320	335	355	365	395
Tillägg för varje ytterligare barn	20	20	20	20	20
Högsta maximibelopp för existensminimum					
ensamstående med barn	350	355	360	365	365
makar med barn	395	405	410	415	415

Ensamstående med barn får motsvarande barn tillägg som för makar med barn.

Dessa belopp har uträknats med hänsyn till en beräknad hyreskostnad av mellan 420—840 kr. för 1 rum med uppvärmning, varvid det lägre beloppet gäller ortsgroup 2 och det högre Stockholms stad, samt för 1 rum och kök med uppvärmning som motsvarande belopp 540—1.200 kr. i årshyra. I de fall hyresutgiften är lägre eller högre sker en justering av normalbeloppen. Varken barnbidrag eller fattigvårdsunderstöd inräknas i ovanstående belopp. Folkpensionen, som är skattepliktig tages däremot med i dessa belopp. Normalbeloppen fastställdes år 1952 och de därefter inträffade prisstegringarna har medfört yrkanden om höjning av beloppen. Flerbarnsfamiljerna har jämfört med ensamstående och barnlösa fått en starkt försämrad ställning. Det har i flera fall medfört att dessa familjer, efter det att skatten erlagts, fått uppbära socialunderstöd för att få en något så när hygglig standard. I realiteten

innebär detta att den ena myndigheten erlägger den skatt, som uttages av den andra. En viss höjning har skett av normalbeloppen för existensminimum i skattehänseende för år 1956, men maximibeloppen har inte kunnat höjas enligt den centrala uppbernds-nämndens uppfattning. I stället förordas antingen en höjning av det kommunala ortsavdraget eller det extra avdrag, som taxeringsnämnden kan godkänna under särskilda omständigheter. Det sistnämnda alternativet förordas och i syfte att bereda tillräckligt utrymme för flerbarnsfamiljernas existensminimum föreslås en höjning av detta extra avdrag från nuvarande maximum om 2.000 kr per år till 5.000 kr per år. Till sist återges här nedan tabellen för 1956 års normalbelopp för existensminimum. Den som har en skattepliktig inkomst under dessa normalbelopp, kan efter framställning till uppberndsmyndigheten erhålla befrielse från skatteavdrag för preliminär skatt.

Normalbelopp för existensminimum 1956

Tabell II

Ortsgrupp	Belopp i kronor per år				
	2	3	4	5	Sthlm
Ensamstående	3.140	3.240	3.350	3.450	3.500
Sammanlevande makar	4.180	4.320	4.460	4.600	4.700
Tillägg för varje barn intill nedanstående maximibelopp för familjen	300	300	300	300	300
Maximibelopp för existensminimum för en familj					
ensamstående försörjare	4.230	4.290	4.340	4.400	4.400
Makar	4.760	4.840	4.920	5.000	5.000

I normalbeloppen beräknas bostad ingå med följande värden för år, nämligen i ortsgroup 2 för 1 rum 600 kr. i årshyra, i ortsgroup 3 660 kr., i ortsgroup 4 och 5 780 kr. samt i Stockholm med 900 kr. i årshyra och för 1 rum och kök med föl-

jande belopp i resp. grupper 780 kr., 900 kr., 1.020 kr. samt 1.260 kr. i årshyra. I kostnaden är inräknad uppvärmning och i de fall hyran avviker från denna normalhyra kan justering nedåt eller uppåt förekomma.

KRITISKA. SYNPKUNTER PÅ SOCIALHJÄLPSLAGEN

Karl J. Höjer, lärare vid Socialinstitutet i Stockholm och välkänd sociallagstiftningsexpert, har ägnat regeringspropositionen om socialhjälp en kritisk granskning i Sveriges Socionomförbunds organ DSI Nytt. Det är närmast fråga om jämförelser mellan Socialvårdskommitténs ursprungliga förslag och regeringspropositionen — jämförelser som visar att regeringsförslaget (proposition nr 177) i väsentliga stycken frångått kommittéförslaget. Detta gäller bl. a. en del förebyggande åtgärder, arbetsvård m. m. Socialvårdskommittén avsåg — framhåller herr Höjer bl. a. — att genom statsbidrag till socialhjälp, länsstyrelsernas påverkan m. m., stimulera kommunerna till ökad aktivitet för arbetsvård, utbildning, hjälp till startande av egna rörelser osv. för det klientel det nya förslaget till socialhjälpslag omfattar. I berörda avsnitt ger regeringsförslaget sämre förutsättningar för förebyggande åtgärder än vad den gamla fattigvårdslagen ger — om den nya socialhjälpslagen nu får den utformning som Kongl. Maj:t föreslagit. Regeringsförslaget synes desto mer uppseendeväckande, när man betänker, att statsmakterna för ett par år sedan gjorde hela den så mycket omtalade arbetsvården helt beroende av kommunernas benägenhet att lämna bidrag i de särskilda fallen, framhåller herr Höjer. Riksdagen står här inför ett problem, som måste lösas, om det inte i framtiden skall komma att sägas, att socialhjälpssreformen i ett väsentligt avseende förfuskades till den grad, att man måste önska sig den gamla fattigvårdslagen åter, betonas med skärpa i slutorden i artikeln.

Propositionen om socialhjälpens bordlades i våras och torde vid detta nummers pressläggning vara föremål för höstriksdagens behandling. Det återstår att se om den kritik som framförts av herr Höjer och ev. andra alternativ kommer att sätta spår i den nya socialhjälpslag, som skall avlösa den gamla fattigvårdslagen av år 1918.

Vår nya giv innebär ingen
inskränkning
föreningens tbc-bekämpande verksamhet,
säger doktor John Lundquist
uttalande för Status

Doktor John Lundquist

Svenska Nationalföreningen mot Tuberkulos får nya uppgifter

Vid sammanträde i september med huvudmännen för Svenska Nationalföreningen mot Tuberkulos beslöts att föreningens program skall utvidgas till att omfatta även andra sjukdomar än tuberkulos. Från den 1 januari 1956 kommer föreningen därför att heta "Svenska nationalföreningen mot tuberkulos och andra folksjukdomar". I pressmeddelanden från sammanträdet heter det att "en viss del av föreningens inkomster från lyxtelegramrörelsen kommer i samråd med medicinalstyrelsen att användas till understödande av i första hand vetenskaplig forskning rörande hjärt- och kärlsjukdomar."

Med anledning av ovanstående har Status vänt sig direkt till doktor John Lundquist, generalsekreterare i Nationalföreningen och tillika medicinalstyrelsens föredragande i tuberkulosfrågor, med några frågor i anslutning till ovan angivna pressuppgifter.

— Det är riktigt, säger dr Lundquist, att det är fråga om ett vidgat program, men därav får man inte dra den slutsatsen, att föreningens ansträngningar i tbc-bekämpande syfte kommer att minska. Kampen mot tuberkulosen kvarstår som grund för arbetet i fortsättningen även under det nya namnet. Förövrigt är vi i Sverige inte ensamma om att bredda den organisatoriska basen — i Norge har man tidigare gått på samma linje. Den norska motsvarigheten till vår svenska nationalförening, "Nasjonalforeningen mot tuberkulosen for folkehelsen", har vidgat sitt verksamhetsområde i likhet med vad vi nu avser.

På vår förfrågan om anslag för eftervård, studier och arbetsvård m. m., för tbc-patienter och konvalescenter, kommer att beröras av föreningens nya giv, upplyser dr Lundquist om att det alls inte är fråga om någon åtstramning eller indragning av denna anslagsgivning, som prövats och visat sig nödvändig.

Tvärom visar dagens tbc-situation med låg dödlighet, en förhållandevis hög sjukdomsfrekvens, och tendens till påtaglig invalidisering av tuberkulosdrabbade människor, att eftervård och arbetsvård måste ställas i förgrunden.

Under vårt samtal framgår vidare, att det är det ökade intresset att ta i tu med folksjukdomar av alla kategorier, ute i världen och här hemma, som också ger utslag i organisatoriska förändringar.

Nationalföreningen har en solid och beprövad grund att bygga på, förvärvad och utvecklad under många års arbete i tuberkulovårdens tjänst, medan man ifråga om andra folksjukdomar till stor del hittills saknat organisatoriska förutsättningar för aktivare insatser. Det kan som exempel i sammanhanget nämnas, att s. k. skärmbildsfynd, hjärt- och kärlsjukdomar i betydande antal fall, inregistrerats i samband med tbc-kampanjerna i olika delar av landet och aktualiserat frågan om åtgärder mot andra folksjukdomar.

Nationalföreningens insatser hittills och olika faser i tuberkulosbekämpandet anse vi oss inte i stånd att närmare behandla här — men de är väl kända och uppskattade av alla som haft minsta beröring med svensk tuberkulovård. För De lungsjukas riksförbunds vidkommande bör emellertid särskilt understrykas, att en positiv hållning till eftervårdsfrågorna och aktuella socialreformer kännetecknat föreningens ställning till våra strävanden. Vi tror heller inte att landets tuberkulösa behöver känna sig ängsliga för de organisatoriska förändringar, som här i kortet berörs. Föreningens traditioner och organisatoriska mögnad borgar för att tuberkulosbekämpandets intensitet inte kommer att förminskas under den nya beteckningen.

ARTHUR MILLER

— en omutlig samhällskritiker

I den amerikanska dramatiker-generation som framträdde efter sista världskriget hör Arthur Miller otvivelaktigt till de intressantaste, vid sidan av Tennessee Williams är han den framgångsrikaste och mest erkände. Williams och Miller äger dock helt olika dramatiska temperament och målsättningar; Williams är den lyriske och romantiske medan Miller är mera utåtriktad och socialt medveten, fastare engagerad i nuet och dess problem. Han är en amerikansk samhällskritiker av den Ibsenska skolan. När han härom året gjorde en bearbetning av Ibsens "En folkfiende" så erkände han öppet sitt beroende av den norske mästaren. Rent formalistiskt är det även ganska uppenbart att han tagit starka intryck av Strindberg; det är helt enkelt oundvikligt för en modern dramatiker som söker pejla sin egen tids problem.

Mest känd har Miller blivit genom sitt mästerliga drama: "En handelsresandes död" (Death of a Salesman), vilket väl de flesta även i vårt land sett eller hört talas om. Mot bakgrunden av den Ibsenska livslöggen är detta en renodlad amerikansk tragedi. Det är den ytliga framgångsmoralen i västerlandet som Miller gisslar, behovet av att till varje pris göra ekonomisk succé. Vi har väl i allmänhet alltför lätt att döma en människa efter hennes ekonomiska-materiella tillgångar, den verkliga människan bakom det glansfulla yttre skalet intresserar vi oss inte mycket för. Detta är kanske mänskligt, en tendens som finns i tiden att följa med och utnyttja den tekniska utvecklingens välsignelser. Miller nöjer sig emellertid inte med detta resonemang, han är en diktare och som sådan intresserar han sig helt naturligt för människans individuella egenvärde.

*

Handelsresande Willy Loman är en gammal provvryttare som på sin ålders höst fortfarande drömmer om en karriär inom affärlivet trots att han är utsliten och åsidosatt av

Arthur Miller är en ung dramatiker, född i New York år 1915.

yngre och effektivare förmågor. Tragiken ligger i hans oförmåga att uppfatta sin reella situation och dess orsaker. I det längsta hakar han sig fast vid sin livslögn att lyckan kan mätas i framgång och pengar. Han ställer även stora förhoppningar på sina söner och vägrar envist att inse att de bara är hyggliga genomsnittsmänniskor som han själv. När den obarmhärtiga sanningen till sist står klar för honom rasar hela hans liv samman. Skulderna har växt honom över huvudet. I desperation tar han sitt liv sedan han bittert deklarerat att han i världens ögon "är mera värd som död än levande". Livförsäkringen, vilken han betalt höga premier på under hela sitt liv, räcker till att göra honom skuldfri från alla jordiska ägodelar och den ensamma hustruns bittra monolog vid mannens grav blottar oändliga djup av mänsklig tragik utan att förfalla till några sentimentala övertoner. Den ytliga framgångsmoralens bedrägliga illusion har krävt sitt offer, det är den livslögn som de flesta av oss västerlänningar fått i arv och som vi alla till sist får betala dyrt. Miller berättar detta allmänmänniska och tragiska människoöde med en dramatisk lidelse och kraft som är brännhet och med en mästerlig

scenisk teknik, som lärt åtskilligt av filmen. Stycket har utmärkts med Pulitzer-priset, Amerikas förnämsta litterära utmärkelse, och vissa kritiker har betecknat det som den märkligaste händelsen i det sista decenniets amerikanska dramatik.

*

Om "En handelsresandes död" är Millers stora genombrott så hade han dock redan tidigare ett erkänt och respekterat namn i teaterkretsar. Sitt egentliga genombrott på Broadway fick han 1947 med pjäsen "Alla mina söner" (All my sons), ett välbyggt stycke som behandlar ett synnerligen brännbart ämne, där angreppet är riktat mot hemmasittarna under det senaste kriget, de som vann på kriget och som vinner på freden. Det gällde samhällssolidariteten contra familjeegoismen, individens ansvar mot mänskligheten. Miller drev diskussionen hänsynslöst men inte hårdhärtat, pjäsens upplösning var tragisk men inte hopplös, författaren tror trots allt på sitt lands och sin samtids demokratiska möjligheter.

"Alla mina söner" blev även den en stor framgång, inte minst här hemma där den spelats både på scen och i radio, och Miller välkomnades av entusiastiska kritiker som den mest lovande unge dramatiker som framträtt sedan Clifford Odets försvann till Hollywood. "All my sons" tilldelades New York-kritikernas pris för bästa skådespel under spelåret 1946—47.

Båda dessa pjäser har filmats, men filmerna har tyvärr inte fått det allmänna mottagande som man vågat hoppas. "En handelsresandes död" med ingen mindre än Fredrik Marsch i titelrollen var en starkt fängslande film, ändock överlevde den inte premiärveckan på Grand i Stockholm. Hur en så pass angelägen film kan röna så liten uppmärksamhet hör till tillvarons gåtor när man tänker på alla äckligt romantiska pekoral som går för fulla hus vecka efter vecka.

Här några personliga data om Arthur Miller. Han är infödd New

(Forts. å sid. 25)

"Maten bör vara så omväxlande som möjligt" läser vi fortfarande från engelskt sjukhusliv. "Den värsta fienden till aptiten är vissheten om att måltiden inte innehåller några överraskningar". Hur är det med variationen på matsedeln på de svenska sjukhusen?

Ett och annat om tuberkulos

En liten men innehållsrik engelsk broschyr om tuberkulosen har helt nyligen givits ut av NAPT (motsvarigheten till vår svenska nationalförening mot tuberkulos). Broschyren heter *Whys & wherefores in tuberculosis*, vilket fritt översatt betyder "Orsaker inom tuberkulosen". Då broschyren utgör en givande läsning, och då vi såvitt bekant inte har något liknande på svenska, kan det vara motiverat att ge ett referat av den. Tuberkulosen är en gammal sjukdom, man har exempelvis påträffat den i skelettet hos en man som levde för 6.000 år sedan. Under medeltiden dog barn och ungdom i tusental i tbc. År 1650 ansågs tuberkulosen orsaka en femtedel av alla dödsfall i London. Under dessa tidsperioder måste varje människa ha blivit smittad upprepade gånger, antingen med bovin tbc via mjölk eller också via de tbc-

ROLAND EKSTRÖM REDOGÖR HÄR I KORTHET FÖR INNEHALLET I EN NYLIGEN UTKOMMEN ENGELSK BROSCHYR OM TUBERKULOS.

sjuka som låg i hemmen och smittade ner anhöriga och vänner innan de dog. Alla som överlevde måste följaktligen ha haft en särskilt stor motståndskraft och det var i stort sett dessa människor som sedan fortplantade sig. Då motståndskraften går i arv var befolkningen genom naturligt urval till 1850 mer tbc-resistent än befolkningen 1650. Och idag är vi mer resistent än våra farföräldrar var 1850. Omkring 1850 stiger dödskurvan i tbc igen. Orsaken är den industriella revolutionen med dess hopträngning av befolkningen i städerna, den stora

fattigdomen och den dåliga arbetsmiljön. Samma stigning i dödskurvan kan man konstatera hos länder som industrialiserats senare. Efter en topp i dödskurvan dalar den åter, beroende dels på att det naturliga urvalet gjort sig gällande och på olika välfärdsanordningar som förbättrat folks levnadsförhållanden. Sedan har dödskurvan stadigt sjunkit och det är att märka långt före alla "undermediciner" som kommit fram på senare tid.

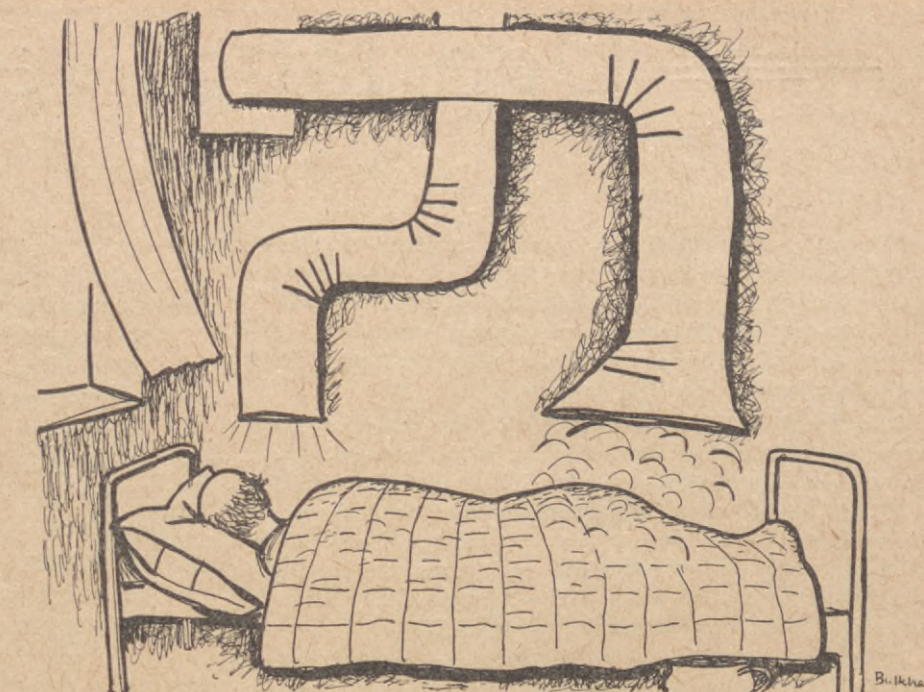
Varför finns tbc-en kvar?

Tbc emanerar från två smittkällor, från mjölk och från personer med öppen tbc som inte vet att de har sjukdomen. Smittkällan mjölken kan man komma tillrätta med genom lagstiftning. Den öppna tbc-en är lite svårare att tas med. En person med öppen tbc smittar inte när han talar, endast när han hos-

tar, spottar eller — kysser! Smittoriskerna är emellertid inte så stora som före sekelskiftet, då det var allmän sed att alla män spottade. Ett exempel: alla muselmaner får under månaden Ramadhan inte svälja sin saliv utan måste spotta ut den, varför de för säkerhets skull spottar under årets alla månader. De har bl. a. därför också mycket hög tbc-frekvens. De smittbärande måste spåras upp, behandlas och läras hygien. Den engelska broschyren förordar intensivundersökningar på arbetsplatser o. dyl. då skärmbildning av hela befolkningen ter sig alltför omfattande. I Sverige är vi i färd med att skärmbilda hela befolkningen.

Kontakt med tbc-smitta

Tbc-en är inte ärftlig. Spädbarn är mycket mottagliga och känsliga för smitta, därför skärmbildas alla blivande mödrar. Egentligen borde även blivande fäder skärmbildas. Barnen lever ganska skyddade i hemmen och har inte så många kontakter utåt. Skoltiden utökar kontakterna, men först så småningom kommer vederbörande ut i miljöer där det finns stor risk för smitta: offentliga lokaler, kollektiva trafikmedel, besök hos vänner och bekanta. Vi föds tuberkulinnegativa, men 50 procent är positiva när de lämnar skolan, skriver den engelska broschyren. 21-åringarna är tuberkulinpositiva till 65—75 procent och

God ventilation i sovrummet och motion i friska luften är bättre än sömnbatterier — det gäller i stort sett både friska och sjuka.

60-åringarna till 80—90 procent. Bli inte smittan för häftig och ofta återkommande leder den inte till att sjukdomen bryter ut.

Motståndskraft, förvärvad och ärvd

Vi föds med en viss motståndskraft mot tbc, som varierar — till och med hos djuren. En del djur har absolut motståndskraft mot human tbc, andra dör obönhörligt av den. Människans motståndskraft

ligger någonstans mellan dessa ytterligheter och varierar också mellan raserna. Amerikanska negrer är till exempel mindre resistenta än amerikanska vita. Olikheter finns härvidlag mellan vita och svarta familjer som lever under samma villkor. Motståndskraften varierar också hos samma individ från tid till annan. Vi ärver delvis motståndskraften, vi förvärvar den delvis genom infektioner som vi klarar av.

Variationer i motståndskraften

Motståndskraften varierar av många orsaker. Den minskar av bl. a. sockersjuka och mässling. Överdoser av solljus, tuberkulin, cortison och insulin kan aktivera en vilande tbc. De klassiska orsakerna till tbc: felaktig föda, dåliga levnads- och arbetsförhållanden spelar inte någon betydande roll i England (västerlandet), men har stor betydelse i de s. k. underutvecklade länderna. Vad orsakar då vår minskade motståndskraft utöver det som redan nämnts? Vi har övertrötthet, undernäring (kaffe och smörgås, rökning osv.), brist på frisk luft och solljus. Nedgångsperioder då vi lätt faller offer för någon sjukdom som vi kanske har speciellt lätt att få: magsår, nervöst sammanbrott eller tbc. Våra känslor påverkar vår kropp. Långvariga tillstånd av obehag och olust kan resultera i fysiska

(Forts. sid. 26)

"Solbad är förbjudet för en tbc-sjuk, i varje fall bör bröstet vara täckt", står det i den engelska broschyren. Här borde alla sanatoriepatienter få riktiga informationer om vad som är det riktiga. Hur mycket sol bör vi egentligen ha — var går gränsen mellan "tillåtet" och "förbjudet"?

Den långa resan

Av Magnus Barfot

När en amerikansk läkare för några år sen skrev en populär historisk skildring av kampen mot tuberkulosen genom tiderna kallade han sin bok "THE WHITE PLAGUE", den vita pesten. Det är en patetisk titel som rimmar illa med våra dagars realistiska syn på sjukdomen och vårt på vetenskaplig grund baserade arbete för dess bekämpande.

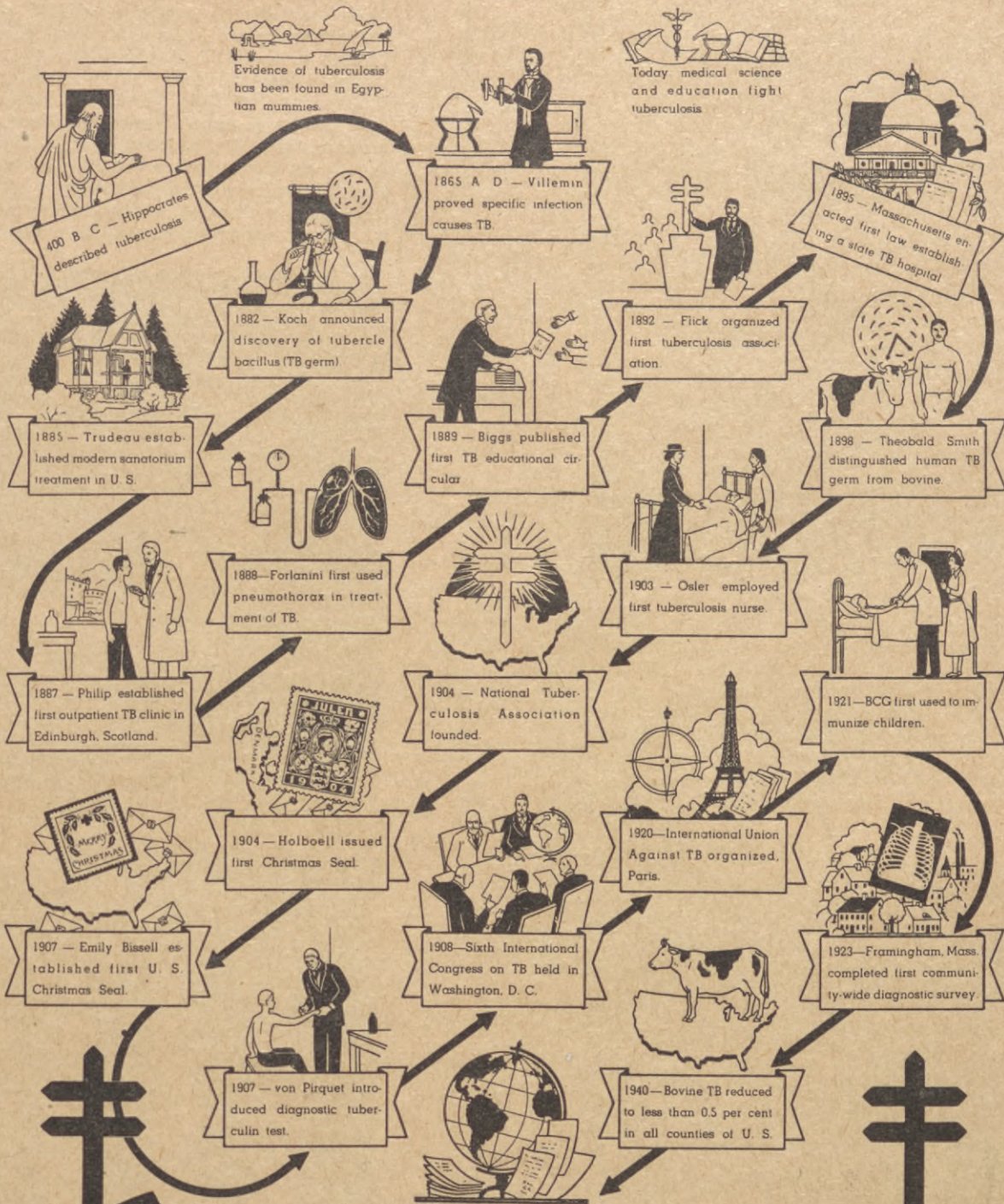
Då säger "THE LONG ADVENTURE", den långa resan, oss mera, och det är också den titel som valts för en väggharta över tbc-bekämpandets historia som härom året distribuerades i USA av den amerikanska nationalföreningen mot tuberkulos. Ty en lång resa, ett stort äventyr, ett vådligt företag under oändliga mödor har det sannerligen varit innan vi i vår kamp mot sjukdomen står där vi nu står — utan att därför ännu ha nått målet; tuberkulosens definitiva besegrande.

Att berätta om den resan är att berätta om en färd genom mer än 2.000 år, från Hippokrates till Waksman och Lehmann och Domagk, under vilken stora vetenskapliga upptäckter och framsynta organisatoriska åtgärder växlat med grymma miss-tag och bittra besvikelser.

Vägghartan "THE LONG ADVENTURE", som finns reproducerad på vidstående uppslag, vill skildra något av allt detta. Den ser givetvis utvecklingen från USA:s horisont och stannar vid en del årtal som är av mindre eller föga intresse för oss på denna sidan Atlanten. Nedanstående nyckel till de på kartan angivna årtalen har därför kompletterats med ytterligare data — dock långiffrån alla — som varit av särskild betydelse i det internationella antituberkulosarbetets långa och växlingsrika historia.

- 400 f. Kr. HIPPOKRATES, "läkekonstens fader", och hans lärjungar beskriver "tvinsoten", som de anser vara en behandlingsbar sjukdom och ej, som deras samtida trodde, ett gudarnas straff för mänsklig otillräcklighet.
- 1819 RENÉ LAËNNEC uppfinnar stetoskopet och inför auskultationen, dvs. en undersökningsmetod genom vilken de ljud avlyssnas, som uppkommer vid vissa inre organs funktion, särskilt lungornas och hjärtats.
- 1859 HERMANN BREHMER anlägger i Görbersdorf i Tyskland det första "lungotssanatoriet" och lanserar där en behandlingsmetod som kan sammanfattas i orden: närande kost, frisk luft, avvägda kroppsövningar.
- 1850—1865 LOUIS PASTEUR framlägger sin upptäckt av bakterier.
- 1865 JEAN ANTOINE VILLEMEN påvisar att tuberkulos förorsakas genom en speciell infektion och ej, som man dittills förmodat, av flera olika, yttre och inre faktorer.
- 1879 PETER DETTWEILER, lärjunge till Hermann Brehmer, inför som chef vid ett sanatorium i Falkenstein i Tyskland sängläge och vila som de väsentligaste elementen vid tuberkulosbehandling.
- 1882 ROBERT KOCH upptäcker tuberkelbakterien.
- 1885 EDWARD LIVINGSTON TRUDEAU grundar USA:s första sanatorium i Saranac Lake.
- 1887 ROBERT PHILIP upprättar världens första tuberkulosdispensär i Edinburgh, Skottland.

- 1888 CARLO FORLANINI utför den första pneumothorax-behandlingen ("kvävgasbehandlingen").
- 1889 HERMANN M. BIGGS, amerikansk läkare, publicerar en för allmänheten avsedd upplysningsbroschyr om tuberkulosen, den första i sitt slag.
- 1890 ROBERT KOCH framställer tuberkulin.
- 1892 LAWRENCE F. FLICK bildar USA:s första frivilliga sammanslutning för tuberkulosens bekämpande.
- 1895 WILHELM CONRAD RÖNTGEN upptäcker röntgenstrålarna.
- 1895 MASSACHUSETTS lagstiftar, först bland stater i USA, om upprättandet av ett allmänt tuberkulosjukhus.
- 1898 THEOBALD SMITH klarlägger skillnaden mellan human och bovin (kreaturs-) tuberkulos.
- 1899 DEN FÖRSTA INTERNATIONELLA TUBERKULOSKONGRESSEN äger rum i Berlin.
- 1900 NIELS RYBERG FINSEN lanserar elektriskt båg ljus, "Finsenbehandling", mot bl. a. hudtuberkulos.
- 1902 DET DUBBELARMADE KORSET antas som symbol för tuberkulosbekämpandet.
- 1903 WILLIAM OSLER vid John Hopkins Hospital i Baltimore organiserar hembesök av sjuksköterskor hos tuberkulosdrabbade familjer.
- 1904 DEN AMERIKANSKA NATIONALFÖRENINGEN MOT TUBERKULOS bildas.
- 1904 EINAR HOLBOELL, en dansk posttjänsteman, får idén till välgörenhetsmärket, "märket som kämpar mot döden".
- 1907 EMILY BISSEL, socialt intresserad amerikanska, introducerar välgörenhetsmärket i USA.
- 1907 CLEMENS PIRQUET framlägger sin metod för tuberkulinreaktion.
- 1908 6:TE INTERNATIONELLA TUBERKULOSKONGRESSEN äger rum i Washington D. C., USA.
- 1920 INTERNATIONELLA UNIONEN FÖR TUBERKULOSENS BEKÄMPANDE bildas i Paris.
- 1921 BCG-VACCINATION av barn vinner mer allmän spridning.
- 1923 FRAMINGHAM, Massachusetts, genomför som första amerikanska samhälle en befolkningsundersökning för uppspårandet av tuberkulosfall.
- 1939 SKÄRMBILDNINGEN, dvs. metoden att med vanlig kamera fotografera genomlysningsskärmen på en röntgen-skärm, tar sin början i USA.
- 1940 DEN BOVINA TUBERKULOSEN I USA är nu mindre än 0.5 %.
- 1944 JÖRGEN LEHMANN börjar sina laboratorieförsök med paraaminosalicylsyra (PAS).
- 1944 SELMAN A. WAKSMAN framställer streptomycin.
- 1946 GERHARD DOMAGK inför conteben.
- 1948 WHO (VÄRLDSHÄLSOORGANISATIONEN) får sina statuter antagna.
- 1951 ISONIKOTINSYREHYDRAZID (INH) kommer till användning vid behandling av tuberkulos.

the LONG ADVENTURE

1819

Laennec invented stethoscope.

1850-65

Pasteur helped establish the science of bacteriology.

Scientific advances in many fields have helped to control tuberculosis. These men, not working specifically on TB control, made discoveries that aided greatly in combating that disease.

1895

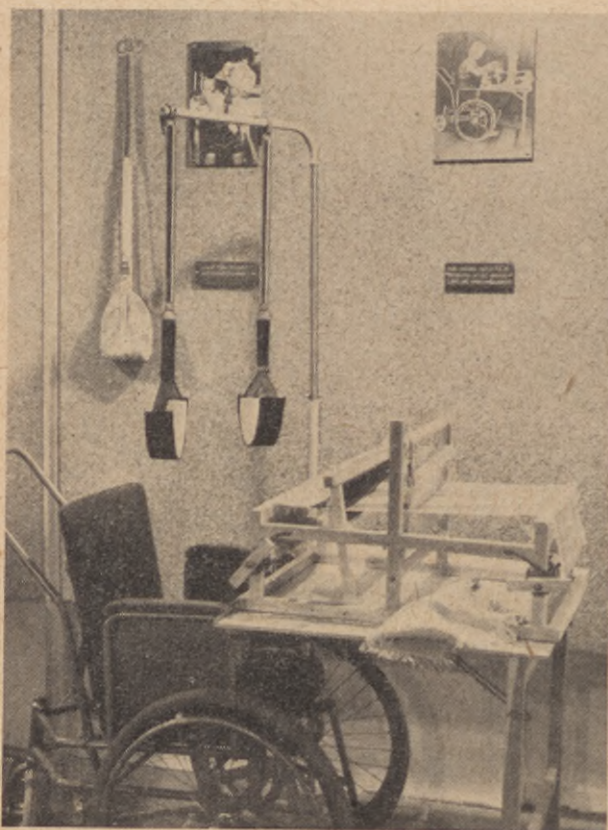
Roentgen discovered X-ray.

1944

Waksman isolated first antibiotic effective against TB.

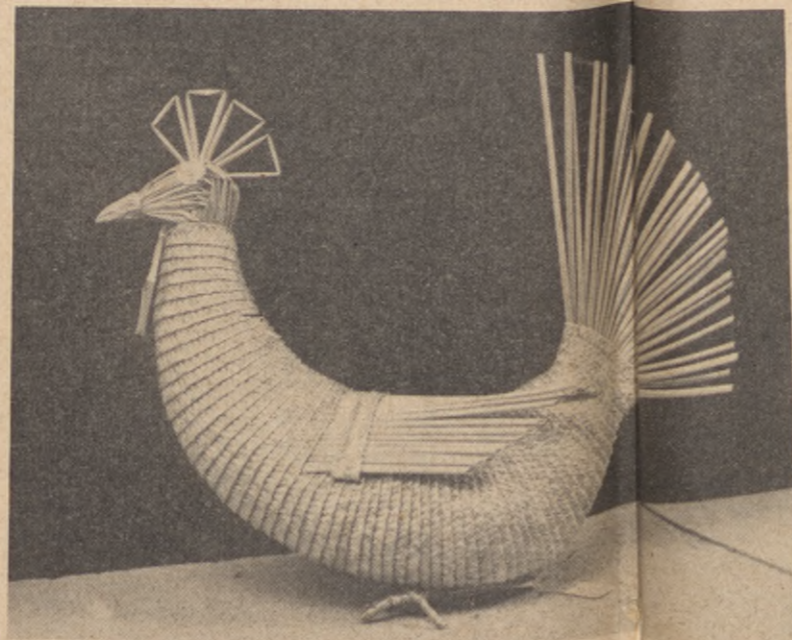

Vävstolen och den här kvinnan tillhör ingalunda en förgången tid. Nej, vävstolen och vävkonsten är livskraftig — det fick besökarna på hemslöjdsutställningen erfara. Kvinnan i den vackra lekandsdräkten arbetar med bandvävning vid en s.k. bandstol. På den undre bilden en specialtillverkad vagn, den s. k. NBI-vagnen, med extra arbetsbord och armhållare, som möjliggör vävning för barnförlamningspatienter och reumatiker.

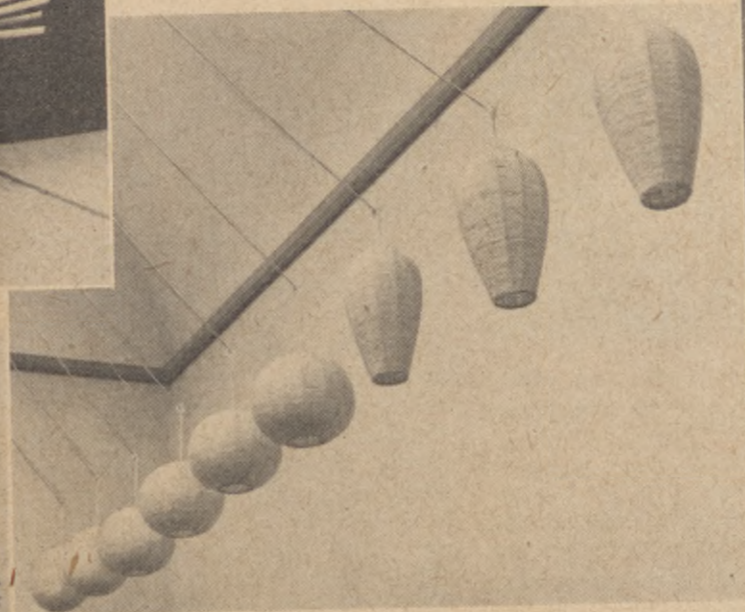

H E M S L Ö J D 1 9 5 5

Den stora hemslöjdsutställning, som i höst visades på Liljens konsthall i Stockholm, blev en strålande uppvisning av vad vår hemslöjd idag kan åstadkomma kvalitativt högtstående vardagsvaror i ett utförande som gläder både ögat och handen. Under det senaste decenniet har hemslöjden fått kontakt med vår tid; den har åter blivit modern. Man konstaterar med nöje att framförallt textilslöjden i färg och form följt den moderna konstens utveckling. Vi har i dag ett 50-tal hemslöjdsföreningar i Sverige, som erbjuder slöjdarna till tjänst med råd och upplysningar rörande tillverkning och material. De tillhandahåller även mönster och modeller samt arbetsmaterial. Det centrala organet för vår hemslöjd är Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund, som även stod som arrangör för utställningen "Hemslöjd 1955". Hemslöjdens betydelse för de många den sysselsätter, framförallt för partiellt arbetsföra, sjuka och äldre, är ofantlig. Här har arbetsterapien mycket att giva än man på många håll känner till. Att med egna händers flit förfärdiga vackra nyttföremål ger både självtillit och skaparglädje.

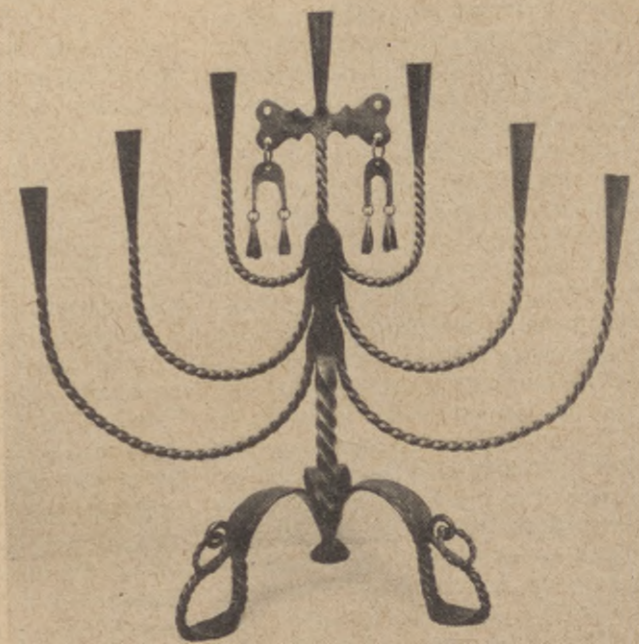
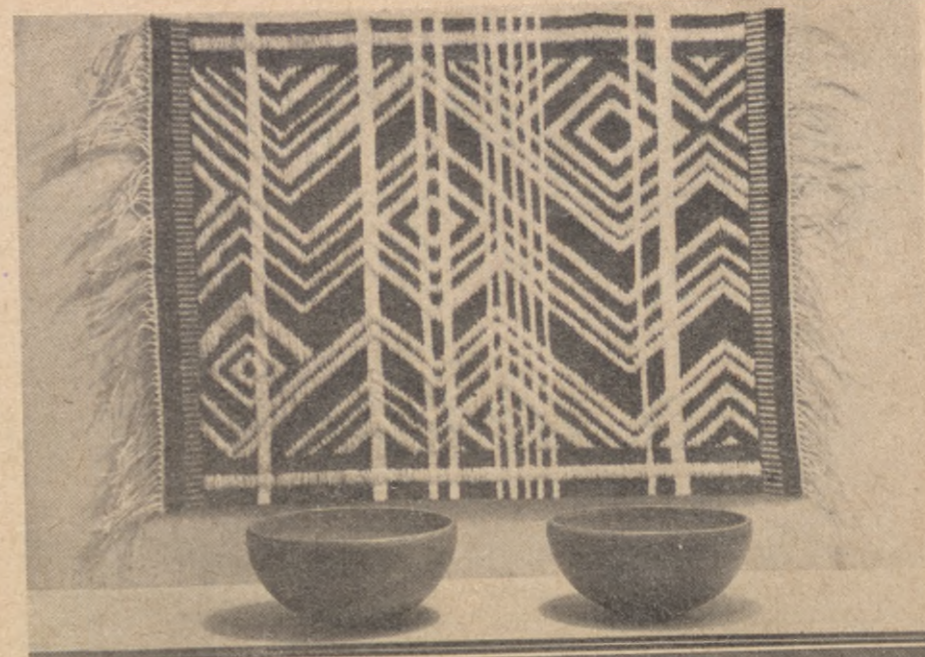

Ett praktexemplar av släktet tupp väckte berättigt uppseende och i den vevan är samtidigt att notera att tupparna nu avlöst hästarna som populära slöjddjur (Steneby Hemslöjd). Bakom de vackra träskålarna utbreder sig den fornsköna mattan "Krabbasnår" från Gävleborgs läns Hemslöjd.

Av placeringen att döma skulle man nästan kunna tro att det är tuppen som är "leverantör" av de här "äggen". Så är det dock inte utan det rör sig om en rad nya lampskärmar i ett hittills nästan outnyttjat material på detta område: bast- och korgflätning. Vid sidan av korgpil och rotting är halm ett flitigt utnyttjat slöjdmaterial. Fatet och skålarna är från Bohuslötens Konstfliten. Det modernistiska konstverket under tuppen är en kopia av en gammal rya, utförd av Upsala läns Hemslöjdsförening, och den festligt handsmidda staken längst ned i hörnet är prima skånsk vara från Kristianstads läns hemslöjdsförening.

Foto: HERNRIED

STICK OCH STÄNK UR DEBATTERNA

Det klagas ibland över utebliven debatt och att vårt välstädade samhälle inte har plats för några skarpare meningsutbyten. Men när den solmättade sommaren lättja nu avlösts av kyligare vindar och folk förankrat sig fastare i kontorsstolar och inomhusövningar igen hittar man dock ett och annat brännbart också ur debattsynpunkt.

Professor Gunnar Heckscher, som numera blivit något av en svensk utrikesminister i kulturfrågor ger i en intressant och läsvärd artikel i Svenska Dagbladet sin syn på Sveriges ställning i kulturella sammanhang ur internationell synpunkt. — Sverige kommer aldrig ifrån sitt kulturella beroende av många andra länder, säger professor Heckscher, och erinrar om att franska, tyska, engelska och amerikanska inflytanden i tur och ordning dominerat hos oss under de senaste 200 åren. Sveriges ställning internationellt sett gör det naturligt för oss att verka för en kulturell utjämning mellan folken — vi har inga stormaktsanspråk, vårt språkområde är litet, vi eftersträvar ingen dominans i den politiska och kulturella samfärdseln, vilket betyder att man lyssnar till oss på ett alldeles speciellt sätt. Vi ha fått anseende för en hög standard på det vetenskapliga området såväl som det ekonomiska och våra möjligheter att vidmakthålla vår standard är beroende av hur vi sköter våra utlandsförbindelser. Vi måste erkänna vårt kulturella beroende utifrån och vi måste söka anknytningar på så många håll som möjligt — det låter paradoxalt — men det är faktiskt bästa sättet att göra en egen insats på den kulturella utrikspolitikens fält hävdar professor Heckscher.

Professor Gunnar Heckscher i en briljant Hermansson-studie i tidskriften *Obs!* år 1952.

Man ser också glädjande tecken på att de internationella trafikstoppen upphäves på många områden och en förbättrad språkundervisning — man kan exempelvis fundera över vad engelskan i folkskolan kommer att betyda i framtiden — kan medföra att nya folkgrupper får tillfälle att träffa utlänningar på hemma- och bortaplan. Man bör i det sammanhanget komma ihåg, att inte bara forskare, vetenskapsmän och politiker, utan även helt "vanliga" människor i olika länder, behöver träffas och lära känna varandras miljöer.

Vi får inte föra en ensidig kulturpolitik utan ha ögonen öppna mot olika väderstreck anser professor Heckscher. Mot ensidigheten och självgodheten går också en annan professor i samma tidning till storms — fast den senare rör sig på det in-

hemska planet. Professor Torsten Gårdlund har tagit sig friheten att granska jubileumsskrifter, som utges vid olika företags jubileer och avslöjar i samband härmed en del märkliga förhållanden. När ett företag fyller år skall allt vara putsat och fint, flaggan i topp, och en sju-särdeles fin stämning med medalj-utdelning, tal och mycken god middagsmat och dryck. Naturligtvis måste också den jubileumsskrift som ges ut i samband härmed vara prydlig, både ifråga om utseende och innehåll. Ja, så där respektlöst uttalar sig nu inte professor Gårdlund i sin sakligt och väl hållna artikel "Jubileumsskrifternas marknad", men man kan mycket väl läsa mellan raderna, att jubileumsskrifterna inte håller någon hög objektiv standard i skildringskonst och historiska fakta. En särskild svårighet brukar uppstå, framhåller Gårdlund, därigenom att uppdragsgivaren på en festskrift helt naturligt ställer kravet att den skall vara "festlig". Jubileumsstämningen skall inte få störas av ofestliga sanningar. Om själva innehållet heter det bl. a.:

Dessa böcker innehåller förteckningar och bilder av gamla medarbetare, data om nybyggnader och anläggningsförbättringar, namn på leverantörer och kunder — och en redogörelse för det förra jubileet. En smula ekonomi finns väl också med: det produceras och säljs litet vid historiens början och mycket vid dess slut, det går uppåt under goda tider och nedåt under dåliga. Ett betydande utrymme brukar ägnas företagets nuvarande och förutvarande direktion och styrelse, och det vanliga är att författaren där framför sin okonstlade hyllning till både döda och levande. Stundom är

anslaget mer direkt person- och bygdehistoriskt såsom i följande exempel: "Under många år var N.N. styrelseledamot, men då företaget flyttade från hans svärfars fastighet, blev han visst något stött därför och lämnade styrelsen".

Det redovisade materialet avser år 1953 utgivna skrifter i samband med företagsjubileer; sammanlagt aderton böcker på över hundra sidor och dessutom ett tjugotal broschyrer. Böckerna hade ett sammanlagt omfång av 4.950 sidor. Genomsnittet var alltså 275 sidor. Författarna tycks till största delen bestå av rena amatörer, icke sällan pensionerade tjänstemän, som på grund av hög ålder ej längre anses böra sköta vanligt arbete. Den allmänna karakteristiken blir att "den gamla sortens knaggliga historiker" var nyttigare för forskningen och kunde leda vägen till givande källor — här tycks en ödesdiger kommersialisering ha spelat avgörande roll. De redovisade skrifterna ha dragit en sammanlagd kostnad av drygt 1.167.000 kr. En intressant jämförelse ur kulturell synpunkt är att alla våra bokförlags kostnader för utgivning av gammal och ny svensk skönlitteratur — romaner, lyrik och dramatik — inte tycks vara nämnvärt större än samma års produktion av enskilda företags jubileumsböcker! I sanning en talande jämförelse. Gårdlund vädjar till vederbörande att förbättra denna litteraturart bl. a. genom att ge författaruppdraget till kompetenta företagshistoriker eller att helt enkelt avstå från "historiken" och använda pengarna till tavlor eller skulpturer för att pryda upp arbetsmiljön, stipendier till framåtsträvande ungdom och mycket annat. Om man trots allt vill utge en bok om sitt bolag, sin bransch eller sin bygd låt den då få en sådan form att den kan säljas — inte bara finnas utan verkligen säljas — i bokhandeln. Med en sådan förutsättning höjs nämligen på en gång kraven på kvalitet.

*

Om vi så lämnar dessa något akademiskt betonade debattämnen och söker oss till mera närliggande verkligheter ligger det närmast till att flytta oss till hotell Malmen i huvudstaden, där ett femtiotal kvinnor av fackföreningstyp från hela landet diskuterat kvinnolönerna. Ja, sanningen att säga så fanns det också några karlar med, bl. a. herr

FRIHET, JÄMLIKHET...

... OCH ARBETSLÖN!

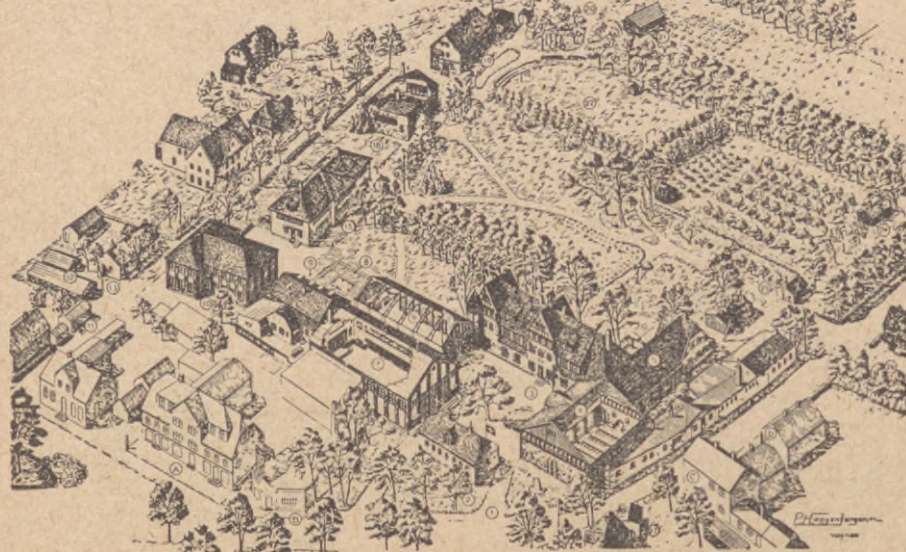

Begreppet "kvinnolön" bör försvinna betonades från fackföreningshåll i den stora debatten om kvinnornas löneförhållanden — 25 % i skillnad mellan män och kvinnor är för stor ansåg herr Strand i LO. — Den kvinnliga arbetskraften blir dyrare bl. a. genom större frånvarofrekvens i arbetet, framhöll herr Kugelberg i Arbetsgivareföreningen. Elsie-Britt Stenqvist har med hjälp av sitt ritstift uppfattat situationen i näringslivet som ovanstående visar.

Strand i Landsorganisationen och Bertil Kugelberg i Arbetsgivareföreningen, vilka, enligt en stockholms-tidning, "klarade sig något så när ur striden, men en del blåmärken fick de allt". Direktör Kugelberg inledde artigt med att konstatera kvinnans stora framsteg på arbetsmarknaden de senaste hundra åren, men när han så småningom kom fram till lönerna fick vi veta att kvinnornas lägre löner hade sin grund i att den kvinnliga arbetskraften drar högre kostnader än den manliga — frånvaron blir dyr då maskinerna måste stå, kortare totaltid i arbetet än männen, mindre intresse för maskiner, mindre intresse för yrkesutbildning och livslång yrkesinsats osv. Herr Strand i LO slog fast att kvinnan sedan gammalt fått lägre lön — 25 % i skillnad mellan männens och kvinnornas löner är för stor. Kvinnornas större frånvaro och därmed förknippade kostnader borde slå ut på hela produktionen. Så länge kvinnorna nöjer

sig med lägre lön kommer vi inte att få lika lön osv. Kvinnorna fick också veta att de i högre grad borde intressera sig för sitt arbete... inte se det som en övergång mellan föräldrahemmet och den egna familjen. Men sedan kom kvinnorna med friska tag: högre lön bättre rotfasthet på arbetsplatsen, enkelt recept! Frånvarofrekvensen — vet man inte att det finns legala orsaker? Vi måste ju föda barn också — hade herrarna tänkt på det? Vidare fick männen höra att äktenskapet inte längre är den säkra hamnen för kvinnan — männen är ganska opålitliga! Så fick herrarna slutligen också veta, att kvinnan har stort tålamod, men det kan frestas så att det brister — och med detta i minnet sätter vi punkt för en debatt av det gamla goda märket, där det gnistrade på ett sällsamt klassiskt trettitalsmanér för en kulturskribent van vid en senare tidsålders debattkonst.

S. H.

Thore Akerström:

ASKOV folkhögskolornas Betlehem

◆
EN INTRESSANT REDOGÖRELSE
OM DANSK FOLKHÖGSKOLA
I JÄMFÖRELSE MED DESS
SVENSKA MOTSVARIGHET

På den jylländska höjdryggen ungefär mitt mellan Kolding och Esbjerg och med närmare en halvmil till närmaste samhälle ligger Askov Højskole som ett slags grundtvigianismens Dartmoor omgivet av vidsträckt bördiga åkerfält. Hit till denna ödslighet kom för något mer än nittio år sedan en handfull folkligt orienterade prästkandidater för att med den nyttnämnde biskopen N. F. S. Grundtvigs välsignelse upprätta en "historisk-poetisk höjskole" med uppgift att i första hand väcka det försoffade danska folket ur dess lyriska vantro och vidare bli till ett andligt värn mot den preussiska krigsfaran.

Ledaren för denna pionjärgrupp av folkhögskolemän hette Ludvig Schröder; likväl blev det inte han som kom att ge namn åt den första folkhögskolan utan en gästspelande veterinär vid namn Fenger. Och som en lekstuga också i bokstavig bemärkelse ligger i dag Fengers hus överskuggat av det moderna, väldiga folkhögskolekomplexet. Åtskilliga kungariket har störtat sedan man grävde grunden till Fengers Hus, men under smeknamnet "Højskolernes Betlehem" står det alljämt kvar som ett åtråvärt mål för all världens kunskapssökares vallfart.

*

Till vinterkursen 54/55 hade samlats omkring 350 elever från ett tiotal nationer: kooperationsstuderande negrer från Uganda, japanska läroverkslärare, israeliter, nord- och

sydamerikaner — och mest, givetvis, européer. Karaktären av internationalism förstärktes ytterligare av en gästföreläsande amerikansk sociologiprofessor och en haitisk språklärarinna. Askov Højskole har vuxit till en kulturinstitution med världsrykte vars uppgift i dag väl främst torde vara att utgöra ett föredöme för andra folkhögskolor i Norden samt att stimulera intresset för upprättandet av liknande skolor i länder utom Norden.

Det vore lockande att i detta sammanhang anställa några jämförelser mellan danskt och svenskt folkhögskoleväsen; Askovs i särklass stora format är härvid knappast till hindern eftersom dess pedagogiska reglemente i princip tillämpas på samtliga danska folkhögskolor. De verk-

Flitiga kunskapssökare från olika delar av världen söker sig till Askov. Vinterkursen 54—55 räknade 350 elever från ett tiotal nationer.

liga vanskligheterna uppstår när man tar i beaktande de båda ländernas vitt skilda folkhögskoleutveckling: den danska vill alltsedan Grundtvig och Kold, en folklig väckelse för kristlig gemenskap och människoförståelse, medan den svenska främst kommit att inrikta sig på kunskapsmeddelelse. Och vad den danska folkhögskolan vunnit i frihet har den svenska tillkämpat sig i ekonomisk trygghet genom att den knutits till folkrörelser av olika slag.

*

Den större friheten i danskt folkhögskoleväsen yttrar sig främst i undervisningen — obligatoriska ämnen förekommer inte, men det "försätts" att eleven följer danskundervisningen (tre tim./veck.) samt dagens två föreläsningar. En rundfråga bland askovelever och elever vid Rödding och Esbjerg Arbejderhøjskole visade vidare att den danska folkhögskoleeleven inte, som vanligen den svenska, sökt sig till folkhögskola för att på kort tid slå i sig en ungefärlig realexamenskompetens utan att han sökt sig dit främst för samvaron med vettiga människor, att under avspända umgängesformer knyta givande kontakter, höra på aktuellt orienterande föreläsningar, läsa böcker han tidigare inte haft tid till och — koppla av. En köpenhamnsstudent karakteriserade utmärkt denna inställning när han svarade: "Vi er ikke kun her for at laese men ogsaa for at vaere sammen."

Askov Højskole har ett vackert läge och står öppen för elever inte bara i Danmark utan också för andra länder.

Med denna syn på folkhögskolan följer givetvis en högre genomsnittsålder bland eleverna i Danmark än i Sverige, där man tar hänsyn till att den manliga ungdomen ska ha hunnit avverka ett utbildningsår på folkhögskola innan värnplikts-tjänstgöringen. Ändå är det förvånande att på Askov Højskole träffa samman med ett stort antal "färdig-utbildade" lärare, präster, jurister, affärsmän och egendomsägare. Till-sammans med studenterna utgjorde de en tredjedel av elevkadern; två tredjedelar utgjordes av kvinnor mellan 20—65 år.

Studenterna — ett femtiotal, som förståndigt nog lät gymnasievettet mogna ett halvår på folkhögskola innan de skrev in sig vid universi-teten — utgjorde skolans yngsta, men för den skull inte de minst en-tusiastiska för folkhögskolan. Skol-minister Bomholt har f. ö. just i-da-garna lagt fram ett förslag i riksdagen om att samtliga danska studen-ter ska ha tillbringat en kurs på folkhögskola innan de får gå vidare till universitetet. För svenska för-hållanden inses lätt hur horribelt ett sådant förslag skulle verka.

*

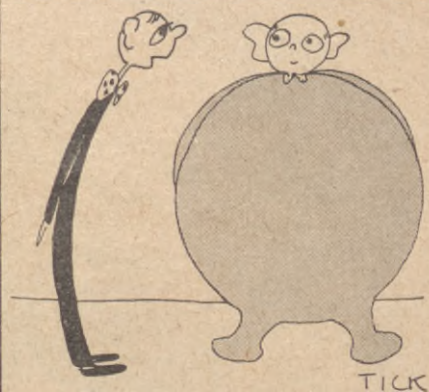
Men om den danska folkhögskolan inte vet av några umgängesskrankor eller genom obligatoriskt studium, provskrivningar och betyg uppamat tävlingsläsande, så koncentrerar sig likväl allt som där läses och sägs kring folkhögskolans ursprung-ligen bärande tema: läran om Män-

niskan (dvs. den som man borde ha respekt för bara som sådan) och det gemensamt mänskliga. I kampen mot framgångsdjävulen och för det gemensamma mänskliga har den danska folkhögskolan onekligen lyckats bäst. Men man är vid jämförelse tveksam att erkänna om den svenska överhuvudtaget lyckats just i det avseendet. Danska folkhögskolemän är det isynnerhet och är helst benägna att småle när man för den svenska folkhögskolans förträfflighet på tal. Vilket är att beklaga eftersom ett intimt samarbete mellan danska och svenska folkhögskolemän möjligen skulle kunna åter-skänka den svenska folkhögskolan dess själ. I och med den avlastning i utbildningshänseende som den nio-åriga enhetsskolans genomförande kommer att medföra borde det lyckas de svenska folkhögskolan att liksom den danska bli en alldeles speciell skola främst för vuxna män-niskor.

Inte bara läsa utan "også for at være sammen" kan man sätta som signatur för denna samling kring kaffebordet.

RÅD TILL DE UNGA...

— Unge man, i Er ålder hade jag redan lagt grunden till vad jag nu blivit.

DRAG OCH DRAG...

— Vems drag var det?

ATT HÅLLA I TAKTPINNEN

— Om ändå frugan läte dirigera sig lika lätt.

Det var en gång en gris som hittade en pärla i grisätat. Förmodligen, tänkte grisen, är det någon som ätit ostron slarvigt. Sämt kan hända i fyllan och villan. Sen tänkte grisen på det där man sa, om att man inte ska kasta pärlor för svin, och så tänkte han, att det ska vi väl se. Det var en rätt klyftig gris. När bonden kom med nästa mål, låg pärulan där i stian och glänste. Bonden fick förstås pärlfrossa och böjde sej darrande efter dyrgripen. Men då högg grisen. Inte så farligt kanske, men såpass att bonden begrep.

— Vad är det med dej, snälla Euftrat klagade bonden.

Grisen sa inget, för det kunde den ju inte. Den nöjde sej med att blänga styggt. Bonden fortsatte i bevekande tonfall, smickrade grisens goda hull, och nämnde sådär i förbigående Euftrats förnämliga stamtavla, som på fadernet sträckte sej ända ner till prismetalen Oliphant som vunnit guldmedalj redan 1926. Men det var att tala för döva grisöron. Grisen höll ett öga på pärulan, och därmed jämt. I kvällsätat låg

En förnuftig gris, en lika förnuftig bonde och en dyrbar pärla är huvudbeständsdelarna i denna historia av
Gunnar Brolund.

Teckningar: Martin Nilsson.

två nygräddade våfflor, som grisen lät sej väl smaka. Pärulan låg där fortfarande och glänste, extra vällickad nu på kvällskvisten föreföll det bonden, och så gjorde han det där snabba utfallet, som han tränat så intensivt på hela den dagen att han därvid vält sin hustrus bästa kaktus i golvet. Men grisen var på sin vakt denna gången också, och det kostade bonden en halv tumme.

Första frukost nästa morgon innehöll några präktiga bitar kalvsylta, vilket var det bästa Euftrat visste. Bonden gjorde denna gång ingen attack mot pärulan, som låg där om möjligt extra nyslickad för besöket — som ättling av mästartgrisar hade Euftrat en utpräglad känsla för vad som tog sej bra ut — utan uttryckte bara en förhoppning att hans gris

mådde bra. Det gjorde grisen. Lunchen var också förstklassig. Den kröntes med den första biff Euftrat någonsin smakat, en läckerhet som grisen petade upp fyra enheter ovanför kalvsyltan i sitt matmedvetanode. Bonden undrade försvant om inte hans gris skulle tycka om en spatsertur efter maten. Men det tyckte inte Euftrat om. En god gris äventyrar minsann inte fetman genom att ränna omkring som ett spektakel! Till middag serverades se torsksfilé — utan det allra minsta ben i — jämte en hink råskalad mandelpotatis. Nu gjorde bonden ett lömskt försök att skåla med Euftrat, men Euftrat som väl kände den doften, förklarade med ett dovt grymt att han var helnykterist. Bonden uttryckte en förhoppning att Euftrat inte skulle äta den där lilla vita grejen som låg där. Den kunde vara giftig se. Grisen försäkrade bonden med en lång blick att: för det första hade han inga som helst tankar på att äta pärulan och för det andra tänkte han inte heller låta dyrgripen försvinna vid så kallad mokning,

om det var det herr bonden hade i tankarna där han stod med en skyffel i näven!

Vid fyratiden nästa morgon försökte grannen stjäla pärlan, men Eufkrat sov numera bara med ett öga, och nästa dag gick grannen med armen i band. Sen gjorde drängen ett försök, för han hade blivit lovad fem procent på nettot, men han var inte alls snabb, och så blev han av med näsan. Då tyckte Eufkrat att det var lika gott att gömma pärlan, förresten var råa näsor inte en sån delikatess man drömmde om precis. Bondhustrun var den första som besökte stian nästa morgon, eftersom drängen låg till sängs och mumlade obegripliga förbannelser över alla grisar alltsen Särimmers dagar, och hon rusade rakt in i stugan och skrek att nu hade Eufkrat svält pärlan.

— Han har gömt den, sa bonden mörkt.

Han började känna sin gris vid det här laget.

Bonden rusade ut och snodde runt stian med ögonen, och faktiskt — låg där inte ett riktigt hångrin kring gristrynet! Näe, nu gick skam på torra land. Skulle man behöva stå som åtlöje inför sin egen gris!

— Du har glömt pärlan, din attan! sa han.

— Just det, nickade grisen.

— Nåja, det står väl inte på förrän du ska slaktas, och då hittar jag väl pärlan, tyckte bonden.

Men då skakade grisen sakta på huvudet, som om han ville ha sagt, att den saken var han då inte det minsta bekymrad för.

— Va! Menar du att jag inte ska hitta pärlan?

— Just det, nickade grisen.

— Men det är i alla fall min pärla, tyckte bonden. För du är ju min gris, och då är din pärla förstas min pärla.

— Nej! skakade Eufkrat med hela kroppen.

Då teg bonden och kliade sej i skallen, för vad annat skulle man göra när man stod inför någon som till den milda grad saknade känedom om äganderättens mest elementära begrepp.

— Nåja, sa bonden eftersinnande till slut, om förhållandena nu är så får jag väl ge dej rätt fast det har du inte. Tydligt begriper du vad en pärla är värd så gris du är. Men har du tänkt på att den enda som kan få ut något för en pärla av oss två är jag! tillade han triumferande.

— Va! Menar du att jag inte ska hitta pärlan?

Grisen sa inget, det vill säga den rörde inte en muskel, utan stirrade bara misstänksamt på bonden. Vart ville den skojarn komma egentligen?

— Jag har tänkt på en sak, sa bonden.

— Jaha, nickade grisen utan att släppa bonden med ögonen.

— Jo, jag har tänkt på en sak, återtog bonden. Du tycker allt om fin mat du?

— Jo, nickade grisen. Det gör jag allt.

— Då gör vi så här, tyckte bonden. Du ska få så mycket fin mat du vill av mej, och så får jag pärlan av dej. Det är väl ett kristligt byte?

Grisen tittade i backen, och så tittade han fundersamt på bonden

igen, som om han ville ha sagt, att det där om kristliga byten begrep han inte riktigt, och för övrigt var han en gris, och som sådan höll han sej helst på jorden, och stod på fyra stadiga ben vad den saken angick. Så förhandlingarna fortsatte, bonden pratade, grisen teg, nickade, grymtade, skakade och framåt tre draget hade man äntligen nått fram till en överenskommelse. Eufkrat skulle få den bästa mat som fanns i obegränsade mängder, och leva tills han självdog, och bonden skulle få pärlan. Bonden fick högtidligt uttala sitt löfte i två ojäviga vittnens närvaro, med mindre gick det inte. Då till slut plockade grisen fram pärlan, och så blev bonden rik.

Sommarn gick, det blev höst och vinter, så blev det jul. Eufkrat fick leva som överenskommet var. Tre gånger om dagen slafsade han i sej kalvsylta och biff, och allt vad man åt i stugan. Han trivdes utomordentligt gott, och ökade i hull på ett sätt som fick betraktas som olämpligt med tanke på hans ställning. Under juldagarna kunde man få höra många förtjusta grymt från kannibalen Eufkrat.

På vårkanten var Eufkrat så fet, att han endast med allra största svårighet kunde röra sej. Men han trivdes likväl ganska gott. Men fetare ändå blev han. I juni kunde han inte längre röra sej. Då började han trivas mindre gott.

Det var då han på något vis började grubbla över sitt liv, och omsider kom han till den slutsatsen att det på något vis bestämt var förfelat. Någon metafysisk gris var han ju inte precis, men han tyckte ändå liksom, att även ett grisliv måste ha en mening. Och denna mening kunde väl inte vara någon annan än att äta sej riktigt fet, för att sen själv ätas. Ja, det gick så långt att han faktiskt började avundas den ordinarie slaktgrisen i stian bredvid.

Så kom det sej, att när bonden en förmiddag kom med det vanliga lilla förmiddagsskämtet, att när man nu blivit så fet skulle det väl smaka gott att slaktas, fick han till sin häpnad se grisen nicka "ja!" av alla krafter. Va! Bonden begrep ingenting, och upprepade det stående skämtet.

— Ja! ja! ja! gungade Eufkrat med hela kroppen.

Bonden blev just inte klokare av det, men han gick i alla fall och hämtade de två ojäviga vittnena,

(Forts. sid. 23)

Thore Åkerström: **MED PRÄSTEN TILL PARIS**

Svenska sjömanskyrkan är inte representerad i Rouen, däremot den norska, vilken står till förfogande för samtliga skandinaver i Rouen. På en liten dyster tvärgata till Rue Richard Philippe ett par stenkast från hamnen hänger norska flaggan på klyvarbommen till ett av de prydligare husen i dessa kvarter, och på frälsarkransen över porten läser man Norsk sjömanskirke. I detta hus har norrmännen för frivilligt insamlade medel lyckats inreda en verkligt vacker, ja, storslagen kyrkointeriör. Inte ens de klassiska fönstermålningarna saknades, det enda jag fann egendomligt var orgelpiporna — de var gulröda. Men när det förklarades för mig att orgeln var franskbyggd förstod jag att det var fransmännens stora generositet med kopparen som därmed demonstrerades.

Kyrka, läs- och skrivrum var tämligen avfolkade när jag kom dit tillsammans med maskinchefen från vår sveabåt. Vårt sällskap blev prästen och hans förtjusande fru, båda

ganska unga. Maskinchefen och prästfrun invecklade sig plötsligt i en seg debatt om Guds existens medan prästen och jag firade sammanträffandet med ett parti schack.

Prästfrun satsade av allt att döma mest på känslan i debatten och det är möjligt att maskinchefen med sitt tekniskt skolade förnuft kände sig något handikappad gentemot den intagande prästfrun. Men prästen spelade under tystnad damgambit med överlägsenhet och vann partiet. Jag fick en vederkvickande förnimmelse av brasaften den kvällen, och håller starkt på att det var ett av mina mera givande kyrkobesök. Prästfrun och maskinchefen försjönk i meditationer och tycktes ha mötts på halva vägen mellan himmel och helvete.

Slutligen talade vi en del om morgondagens aviserade bussresa till Paris. Vi var tolv stycken skandinaver bokade för en bagatell på 3.000 fr. per person, inkluderande resa tur—retur, middag i Paris och diverse sevärdessavgifter.

Kl. halvåtta följande morgon skumpade vi ut från Rouen med bussen, vilken utvändigt var lackerad i de gladaste färger, men som invändigt förrådade att den endast var en i hast ommöblerad boskapsvagn. Vi trängde högtidligt hop oss på träbänkarna efter långsidorna och någon fann i ett hörn en gammal filt, som prästen fick att sitta på. Chauffören, maskerad till slaktare i svart vegamössa, fotsid vit rock och gult förklä, lättade strax på tristessen. Han var Chaplins dubbelgångare i yttre måtto och efterhand skulle vi också varsebli att han var det i inre.

Omsorgsfullt åt vi med ögonen det normandiska landskapets sköna egenheter. Det var gott att se till omväxling med vårt dagliga brödsstenar och saltvatten. Tolv mil är sträckan Rouen—Paris, vi räknade med drygt sex timmars mörbultning och förberedde oss i hjärtan och ländkotor. Ibland stannade vår Chaplin och frågade uttryckslösa infödingar om vägen till Paris. For

och när sen Eufkrat i dessas närvaro högtidligt nickat ja på bondens lika högtidliga fråga om slakt, bestämdes att Eufkrat skulle få stå först på listan vid stora höstslakten.

Man lämnade nu grisen ensam med sina tankar. Eufkrat kände sej nu betydligt bättre till mods. Det var förstås lite spännande det där att veta att man skulle slaktas, men han tvivlade inte ett ögonblick på att det var det rätta. Eufkrat lovade sej själv, att under sina sista dagar skulle han slå alla rekord i ätande, och sluta sina dagar som den verkliga prisgrisen.

Men nästa dag satte en hisklig värmebölja in, vilken medförde att Eufkrat dog av slag. Och en självdöd gris dög ju inte att äta, och så stoppade man Eufkrat i jorden.

Men ett litet kors med namn på skulle han ha tyckte bonden.

vi genom rikare trakt slog han tvärstopp vid första taverna och kom leende tillbaka efter fem minuter. Vi fick allt rikligare tillfällen till vila och rattens mästare gladdade oss med dagens bredaste leende när klockan slog 12 i Vendry.

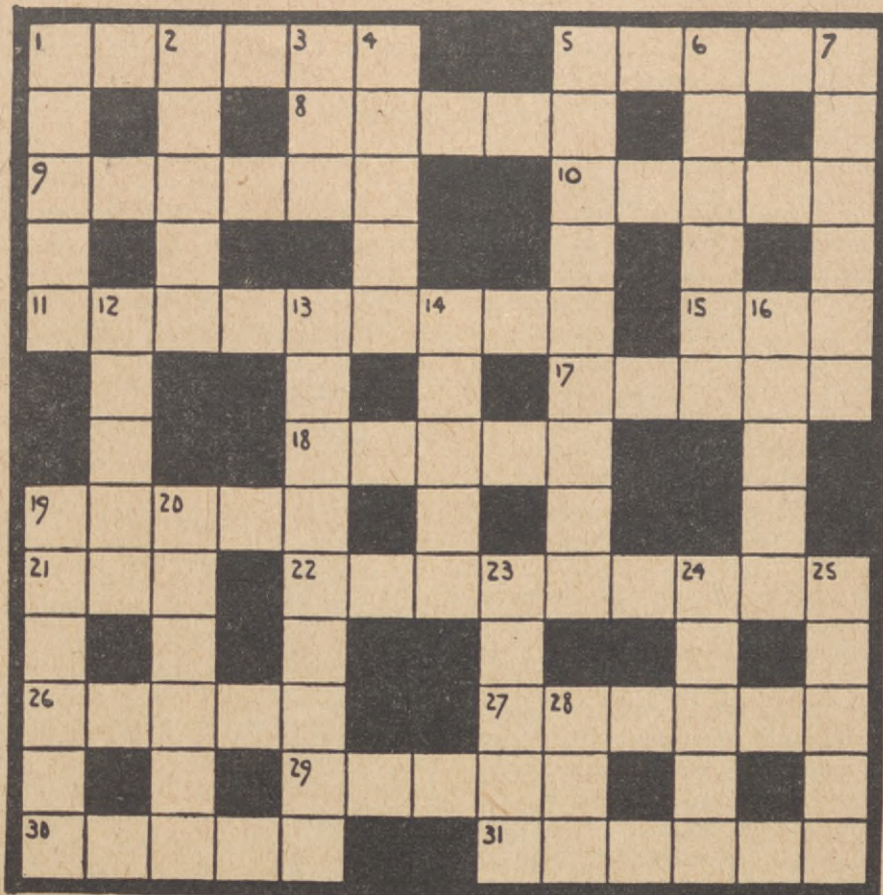
Versailles var avtalad som första anhalt före Paris, men Chaplin kom på avvägar och hamnade helt apropå i den syndfulla metropolen vid Seine. Då förvånades han stortligen, fast tidtabellen klaffade rimligtvis. I Paris hjälpte honom prästen att läsa karta och tämligen bibehållna kom vi in i Bois de Bologne, där Chaplin tippade av oss i en inbjudande svacka, skönt beväxt med allehanda kaktéer. Där drack vi coca-cola och åt under tystnad våra medhavda smörgåsar.

Vad skulle jag sen berätta om Paris, som inte står att läsa i tonvis med reseskildringar? Möjligen att vi såg många imponerande ting alla sex i pastorns sällskap, för på Champs-Élysées deserterade halva styrkan under ledning av en gigantisk matros, som upptäckt ett alldeles eget sätt att känna Paris på pulsen. Längre lyssnade vi till deras glättiga sång som dog ut neråt Place de la Concorde.

Men kanske jag avslutningsvis borde tillägga att vi likväl förenades vid återresan och att den middag prästen bjöd på var förträffligt fransk — med rödvin till.

Teckning av Yngve Svedlund

KORSORD nr 11

VÅGRÄTA ORD

1. En sådan är ofta relativ. (6)
5. Hälsas med skall. (5)
8. Prima virke. (5)
9. *År väl de snåla.* (6)
10. Bönderna äro ett, på torget finnas flera. (5)
11. Doktor Jekyll och mr Hyde. (9)
15. På *det viset!* (3)
17. Miljö till vilken handling förlagts. (5)
18. Svårt att vara, när man har en olidlig värk. (5)
19. En viktig sak för finnarna. (5)
21. En som är hungrig jämt. (3)
22. Där träffs man, där trivs man. (9)
26. Utvecklas i list. (5)
27. Inbillningsfoster. (6)
29. Har man ljus i (5)
30. Mellan ett större och ett mindre kärll. Och ibland över kon. (5)
31. Firas Lucia i. (6)

LODRÄTA ORD

1. Är avsedd för en väggyta. Men en golvyta kan också bli det. (5)
2. Anledningen till att man rakar sig. (5)
3. Kultiverad lapp. (3)
4. Budord och läte. (5)
5. Svansen på Svarten. (9)
6. Ingenting att hänga upp sig på. (6)
7. Vad tusentals brandbomber åstadkomma. (6)
12. Körka å böxer. (5)
13. Kämpar villigt och glatt för sin idé. (9)
14. Orsak till att stadsbor sätta rovor. (5)

16. *Nehru.* (5)
19. Något att tänka på för en ordentlig familjefader. (6)
20. And och behövs för tryck. (6)
23. Gjutes i koppar. (5)
24. Är patrioten för friheten. (5)
25. Rom. (5)
28. Obrukad del av landet. (3)

Lösning till korsord nr 9

VÅGRÄTT: 1. Bakport. 5. Propp. 8. Banklån. 10. Korum. 11. Argus. 12. Lösbrev. 14. Längre. 16. Att. 17. Självbiografi. 20. Tjo. 21. Vital. 22. Kålmask. 27. Tanke. 28. Alibi. 29. Iakttag. 30. Signe. 31. Gorilla.
LODRÄTT: 1. Babel. 2. Kines. 3. Oklar. 4. Tungvrickning. 5. Pukslag. 6. Oxränta. 7. Pompeji. 9. Åre. 13. Balja. 15. Åtrum. 17. Sovdags. 18. Ättling. 19. Voltige. 23. Åka. 24. Lekar. 25. Avtal. 26. Kägla.

Pristagare

1:a pris kr. 10:—, fru Ruth Albrektsson, Willie, Rydsgård.
2:a pris kr. 5:—, herr Nils Larsson, Fack 47, Askeröd.

Tävlingsregler

Lösningar till korsord nr 11 skall vara Status Redaktion, Kocksgatan 15, Stockholm, tillhanda senast den 1 dec. 1955. För att komma med i prisbedömningen måste tävlingsförsändelse vara märkt "Korsord nr 11". Glöm ej att tydligt ange namn och adress. Två priser, ett på tio och ett på fem kronor, utdelas.

Lösning och pristagarnas namn meddelas i Status januarinumner 1956.

Papegoj köpet

Av Gösta Pettersson

För några dar sen läste jag en annons i en tidning om en talande papegoja, som var till salu. Den skulle säljas till den högstbjudande — eller för minst 500 kronor.

Annonsen var en av dom många som stod under titeln "Till salu" den dan och jag skulle inte ha kommit ihåg den efteråt — på samma sätt som jag inte minns nån av dom andra — om den inte hade väckt ett minne till liv.

Så till minnet då:

En bekant till min mor hade fått för sej, att hon absolut skulle ha en papegoja. Den skulle vara ett bra sällskap, menade hon. Och hon ville absolut ha en som kunde prata. (Det vill väl antagligen alla ha, som lägger sej till med papegoja.) Hon kanske föreställde sej, att hon skulle kunna sitta och småprata med den i sin ensamhet. För att hon var ensam, den saken var säker.

Efter långvarigt sökande så hittade hon en annons av ungefär samma lydelse som den jag läste för några dar sen. Priset var kanske inte så högt, men det gällde i alla fall en talande papegoja.

Kvinnan kontaktade papegojnehavaren — det var alltså en man — och denne föreställde henne för papegojan. Det var ett stort och vackert exemplar av släktet Leadbeaters kakadua.

— Kan den tala också? sa kvinnan.

— Absolut.

— Är det riktigt säkert?

— Javisst, men den är lite lynnig och gör det bara när den har lust själv. Så är det med alla.

När mannen sagt detta så böjde han sej fram mot buren och knäppte lite på den och började jollra med papegojan:

— Vacker goja, kakadua, vackra Klara, vackra Klara.

(Kan nån begripa varför alla papegojor ska heta Klara?)

Papegojan svarade inte, sa inte ett ord, la bara huvudet lite på sned och blinkade med ögonen.

— Den har nog inte lust nu, sa mannen. Vackra Klara, vackra Klara.

Kvinnan stod hela tiden och tittade på papegojan och den sa inte ett ord, bara vred lite på huvudet och blinkade.

— Kan den verkligen prata?

— Absolut, den är mycket duktig på det.

Kvinnan stod nu med ryggen mot buren.

— Vackra Klara.

— Där hör frun, sa mannen.

— Ja, sannerligen.

Kvinnan såg på papegojan igen, men nu sa den inget, var precis som förut, bara blinkade och vred på huvudet.

Så fort kvinnan vände sej bort så började papegojan att prata, så förfärligt mycket sa den nu inte. Men det var det där vanliga som man föreställer sej att papegojor säger: "Vackra Klara, kakadoa" sen var det också en del annat.

Kvinnan var glad och nöjd, betalade det pris mannen satte på papegojan och buren och tog med sej alltsammans hem.

I hennes hem sa sen papegojan aldrig ett enda ljud.

Nån månad efter det kvinnan köpt papegojan stod det i tidningarna om en man som var buktalare och som hade till specialitet att sälja "talande" papegojor.

Då förstod min mors väninna, att hon blivit lurad. Men ofta är det ju så att vi inför oss själva kan erkänna att vi blivit lurade, men vi vill inte tillstå det inför nån annan. Vi vill inte framstå som dumma och lättlurade. Just så var det med den här kvinnan. Man kunde förstå det av, att hon alltid påstod, att hennes papegoja var det bästa sällskap hon kunde tänka sej. Egentligen mycket bättre än en som pladdrade och pratade jämt och ständigt, såna papegojor var heller inte så trofasta som hennes egen "Vackra Klara".

STORMÄSTAREN PAUL KERES

och David Bronstein, som belade de två första platserna i den nyligen avslutade världsschackturneringen i Göteborg, räknas till världens främsta kombinationsspelare. I synnerhet Keres är en angreppsspelare av sällsynt kaliber och står ofta inte efter den legendariske Paul Morphy från 1800-talet eller den framlidne världsmästaren och kombinationsgeniet Alexander Aljechin.

Som dagens parti väljer vi en uppgörelse mellan Keres och den ungerske stormästaren L. Szabo, som spelades i år i en landskamp mellan Ryssland och Ungern. Även den ungerske stormästaren är känd att vara en farlig gåpåare, men icke desto mindre blir han som "vax" i Keres händer.

SICILIANSKT

Vit: P. Keres Svart: L. Szabo

1. e2—e4	c7—c5
2. Sg1—f3	d7—d6
3. d2—d4	c5×d4
4. Sf3×d4	Sg8—f6
5. Sb1—c3	Sb8—c6
6. Le1—g5	—

Vit som är den framgångsrikaste bekämparen av det sicilianska försvaret väljer med förkärlek detta av K. Richter anbefallna drag, vilket eliminerar den s. k. drakvarianten.

6. —	e7—e6
7. Dd1—d2	—

Denna fortsättning är Rausers förbättring till Richterangreppet. Spelet blir lugnare och vit eftersträvar lång rockad för att komma till kungsangrepp och trycka längs d-linjen.

7. —	Lf8—e7
8. 0—0—0	0—0
9. f2—f4	a7—a6?

Detta feldrag på ett så tidigt skede medför många svårigheter för svart. Det teoretiskt rätta vore här. 9. —, S×d4. 10. D×d4, Da5 eller 9. —, h6. 10. Lh4, S×d4 åtföljt av Da5.

10. e4—e5!	—

I ett parti mellan Fuderer och Heinicke fortsatte vit svagare med 10. L×f6? och kom efter L×f6 11. S×c6, b×c6. 12. D×d6, Db6 i nackdel.

10. — — d6×e5
 11. Sd4×c6 b7×c6
 12. f4×e5 — —

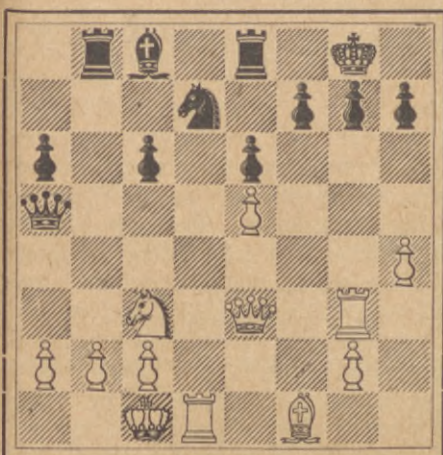
Svagare vore här 12. D×d8?, L×d8.
 13. f×e5, Sd7 och svart får utjämning.

12. — — Sf6—d7

Även efter 12. —, D×d2. 13. T×d2.
 Sd5. 14. L×e7, S×e7. 15. Ld3 får vit en utmärkt ställning.

13. h2—h4! Ta8—b8
 14. Dd2—e3 Tf8—e8
 15. Th1—h3 Dd8—a5
 16. Lg5×e7 Te8×e7
 17. Th3—g3 Te7—e8

Szabo

Keres

18. Td1×d7! — —

Genom detta kvalitetsoffer undanröjes svarts viktigaste försvarspjäs.

18. — — Le8×d7
 19. Lf1—d3!! — —

I detta stilla drag ligger kombinationens kärna. Nu är samtliga vita pjäser samspelade i sitt angrepp mot den svarta kungen.

19. — — h7—h6

På 19. —, g6 kunde följa t.ex. 20. h5, Db6. 21. Dg5, Dg1†. 22. Sd1 med följande h×g6 och L×g6.

20. De3—f4 — —

Undviker det ogynnsamma avbytet 20. D×h6?, D×e5! som skulle göra att svart vore i stånd att försvara sig.

20. — — Kg8—f8

Kungen befinner sig på flykt, men hans timma har redan slagit.

21. Tg3×g7! Kf8×g7
 22. Df4—f6† Kg7—f8

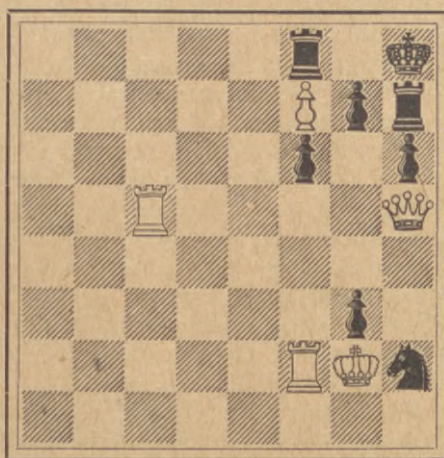
På 22. —, Kg8 skulle vit ha spelat 23. D×h6 med det oparerbara matthotet L×h7†, Lg6†, Dh7† och D×f7 matt.

23. Ld3—g6! Uppgivet

Ett glansparti av Keres i hans bästa stil!

PROBLEM

Av A. Kramer, Tyskland
 Deutsche Schachzeitung 1955

Matt i 5 drag

Enligt en av våra problemexperter är denna uppgift helt anlagt på "chockverkan". Klarar ni inte lösningen så titta på sidan 26.

ARTHUR MILLER...

(Forts. fr. sid. 9.)

York-bo och såg dagens ljus 1915. Som de flesta författare, i synnerhet dramatiker, har hans väg till författarskapet gått igenom åtskilliga praktiska yrken och över journalistiken. Hans första bok "Situation Normal", är ett reportage med undertiteln: "Berättelsen om en resa för att söka ett motiv — till ett krig och till en krigsfilm". Filmen hette "The story of G. I. Joe", på svenska "Krigskorrespondenten", och räknas till de stora krigsfilmerna. Millers konstnärliga sanningslidelse blev därmed uppmärksammas. Han skrev vidare stycken för scen och radio, av vilka en del uppfördes utan nämnvärd framgång.

Hans första roman kom 1945. Den heter "Focus" (finns översatt), dess miljö är Millers hemmiljö, New Yorks förorter och den diskuterar på ett tämligen hårdhänt sätt antisemitismen. Den väckte en viss uppmärksamhet och författaren räknades till de lovande.

Efter framgången med "En handelsresandes död" har Miller producerat ytterligare ett stycke "The Crucible", på svenska kallat "Häxprocessen", vilket handlar om en medeltida häxprocess i en amerikansk småstad och den religiösa hysteri och de moraliska fördomar som provocerar fram sådana vidriga spektakel. Pjäsen vore inte skriven av Arthur Miller om den inte hade en eller flera aktuella anknytningar. Mot bakgrunden av ett historiskt skeende vill Miller framhäva det förnuftsvidriga i den klart auktoritära McCarthyism som under många år spred skräck och allmän osäkerhet över hela Amerika. Dessa meningslösa och halvt hysteriska

NORRTELJE GJUTERI

Greisz & Söner

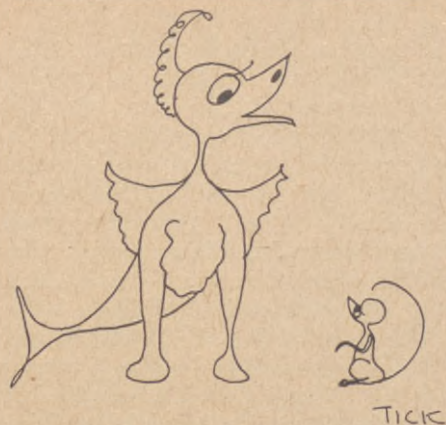
NORRTÄLJE

Tel. 126 20

Tillverkar kärnblåsmaskinen "CORALL",
 högheldhårdigt kromgjutgods, tackjärns-gjutgods
 samt speciallegerat gjutgods.

Gynna

svensk industri

— Det är väldigt tråkigt att vara ett djur, som inte är uppfunnit ännu.

häxprocesser känner vi blott alltför väl till. Pjäsen som sådan var dramatiskt verkningsfull och laddad men är nog mer att betrakta som ett dramatiskt mellanspel i Millers produktion.

*

Gemensamt med sin store föregångare Ibsen har Miller att han trivs med att leva ett enkelt och småborgerligt liv. Han bor i en villa utanför New York och liksom handelsresanden Willy Loman älskar han att snickra och måla och pyssla med sin trädgård i familjens sköte. Detta är kanske en lugnande och välgörande sysselsättning som hans starkt verkande dramatiska temperament fordrar.

Om sin inställning till dramatiken säger Arthur Miller i ett intervjuuttalande i "Theatre Arts", juni 1947: "Jag känner det som min uppgift att ställa människorna inför tvånget att uppleva något som är betydelsefullt för dem och därmed för var och en. Jag strävar efter att tränga allt längre in i den mänskliga naturen. Det talas så mycket om behovet av en ny form. I mina ögon är detta ett kringgående av det väsentliga i dramatikers uppgift: att — likgiltigt i vilken form — avslöja motiven för människans handlande".

Diktare och samhällskritiker av Arthur Millers kaliber är en garanti för att den demokratiska tanken ständigt är levande i vår västerländska kulturkrets. De äro som beska men oerhört välgörande mediciner, vilka i hög grad bidrager till att hålla samhällskroppen frisk och vital.

Sture Sjöblom

(Forts. fr. sid. 11)

förändringar. Sjukdomen kan i en del sådana fall hälsas som en räddning från övermäktiga psykiska besvär. Behandlingen måste ta hänsyn därtill! Det finns dessutom människor som kroniskt missköter sig på grund av någon defekt i personligheten. Här måste också psykisk behandling sätta in.

Behandlingen

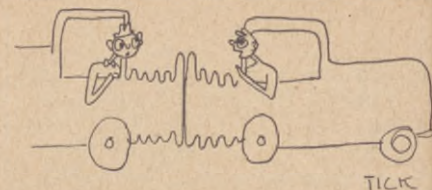
Lungorna har det minsta arbetet vid sömn, därefter kommer vila. Hosta, speciellt den "onödiga" rethostan, frestar på lungorna kraftigt. Därför bör rökning minskas ner. Vitlotimmar delar in dagen i tre delar och medverkar till att patienten får aptit. Sömlöshet inträffar ofta under första tiden av sjukdomen. Den är mer eller mindre naturlig, den kan man ta lugnt. Man bör dricka något varmt, hålla fötterna varma och tänka på att man reder sig bra utan så mycket sömn, när man vilat hela dagar. Sömnmedel bör endast tas under kortare perioder. Man vet att frisk luft är bra, men inte varför. God ventilation i rummen är därför nödvändigt. Motion i friska luften har god inverkan på kroppen. Även sömn och aptit blir bättre härav. Solsken är bra om det inte blir för rikligt. Solbad är förbjudet för en tbc-sjuk i varje fall bör bröstet vara täckt. Bara armar och ben förordas däremot.

Spritkonsumtion kan dölja den sjukets trötthet och göra honom rastlös vilket givetvis inte är lämpligt. Starksprit är därför förbjuden på sanatorierna, lättare viner är däremot tillåtna då de kan hjälpa upp aptiten. Aptiten kan även ökas genom insulininjektioner och förstöras genom sockerkonsumtion. Den kan även försvinna vid psykiska spänningar såsom ångest, glädje, sorg. Den värsta fienden till aptiten är monotonin, den hopplösa vissheten att måltiden inte innehåller några överraskningar. Maten bör därför varieras så mycket som det nu är möjligt.

Vad broschyren säger om olika former av speciell behandling, gasbehandling, kemoterapi, är så pass allmänt att det här kan förbigås. I hastigheten skall bara noteras att

Schacklösning!

1. Tc8, Txc8. 2. Tc2!, Txc2†. 3. De2!!, Txe2†. 4. Kh3 och matt i nästa drag.

— Ni körde på fel sida av vägen!
— Ja, varför gjorde inte ni det då?

man har god erfarenhet av behandling i hemmen i England. Under sista kriget var det av lättbegripliga skäl brist på sjukhusplatser och många fick sköta sig hemma. Det utföll påfallande bra.

Framtiden

Tbc-en tycks gå i en vågrörelse. Den finns där, blomstrar plötsligt upp, och går sedan tillbaka igen. Tbc-faran är mindre nu än förr, men den är fortfarande en sjukdom att hålla ögonen på. Frukten för tbc kan förbytas i en hälsosam respekt. Vi har emellertid inte råd att mista vår motståndskraft. Vi kan kanske så småningom rensa upp bland alla nu gömda infektionshärdar. Fortfarande har vi då emellertid kvar problemet med främlingar, utlänningar, flyktingar. De underutvecklade länderna utgör än så länge stora smitt-härdar, även om världshälsoorganisationen här har gjort betydande insatser.

Om några århundraden, skriver den engelska broschyren avslutningsvis, då tbc-en har glömts bort och all immunitet är förlorad, dyker den kanske upp igen. Men då skall vi i alla fall vara bättre rustad att möta den än vi varit tidigare.

Några slutord

Ovanstående referat har inte kommenterats. Avslutningsvis skall här bara sägas att en del av det som framhålls i broschyren kan naturligtvis diskuteras. Termen "naturliga urvalet" i sådana här sammanhang är exempelvis referenten ganska skeptisk emot. Så även mot de lite för lättvindiga påståenden om skillnaden i motståndskraft mellan svarta och vita i USA. Där finns många andra faktorer som spelar stor roll. Men på det hela taget förefaller skriften för en lekman att vara ganska vettig. Borde inte en liknande finnas tillgänglig på svenska, lämplig att sätta i händerna på tbc-patienter, som skrivs ut eller som vårdas i hemmen?

LULEÅ

LULEÅ KEMISKA TVÄTT
Smedjegatan 24 Telefon 1466
L U L E Å

KEMISK TVÄTT — ANGPRESSNING
Ring Ni, så hämta vi!

MALMÖ

**MARMOR, KALKSTEN
och GRANIT**
INGENJÖRSFIRMAN H. SVENSSON
Villa Daisy, Mariedalsvägen
M A L M Ö Telefon 153 80

NORRKÖPING**Gummicentralen**

Stockholmsvägen 22—26
Tel. 268 30 NORRKÖPING Tel. 268 30
Utför alla slags reparationer
Försäljning av nya ringar

Läs

Norrbottens-Kuriren**SUNDSVALL**

**AB BENGT ANDERSSON
MANUFAKTURAFFÄR**

STORGATAN 17
Tel. 3311

Bröderna Hedlund

TILLVERKARE AV:
VIBRO-BLOCK

Tel. 111 04 LULEÅ Lulsundet

påhlssons

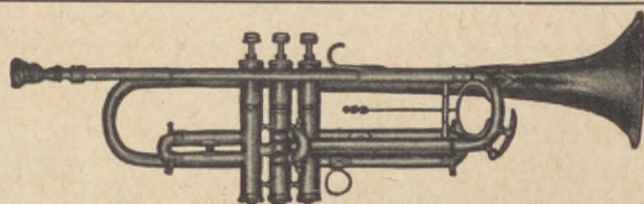
Malmö

bröd
gott bröd

KÖP
SOLSTICKAN

Skånska Banken

Huvudkontor: Malmö

PIANON och MUSIKINSTRUMENT

Ledande svenska och utländska fabrikat

B. C. STRANDQVIST AB

Järnvägsgatan 29, Hälsingborg

Jeppssons Pälsvaruaffär

MÖLLEVÅNGSGATAN 31 B

Tel. 176 59

MALMÖ

Tel. 176 59

Stilfullt och välgjort arbete

Humana priser

En läkemedelsindustri på frammarsch...

medel mot tuberkulos

*PAS
Tibinide
Nupasal*

vitaminpreparat

*Multiplex
Decamin
ABCDin m.fl.*

järnpreparat

*Guttafer
Di-Ferrosan
Ferro-B m.fl.*

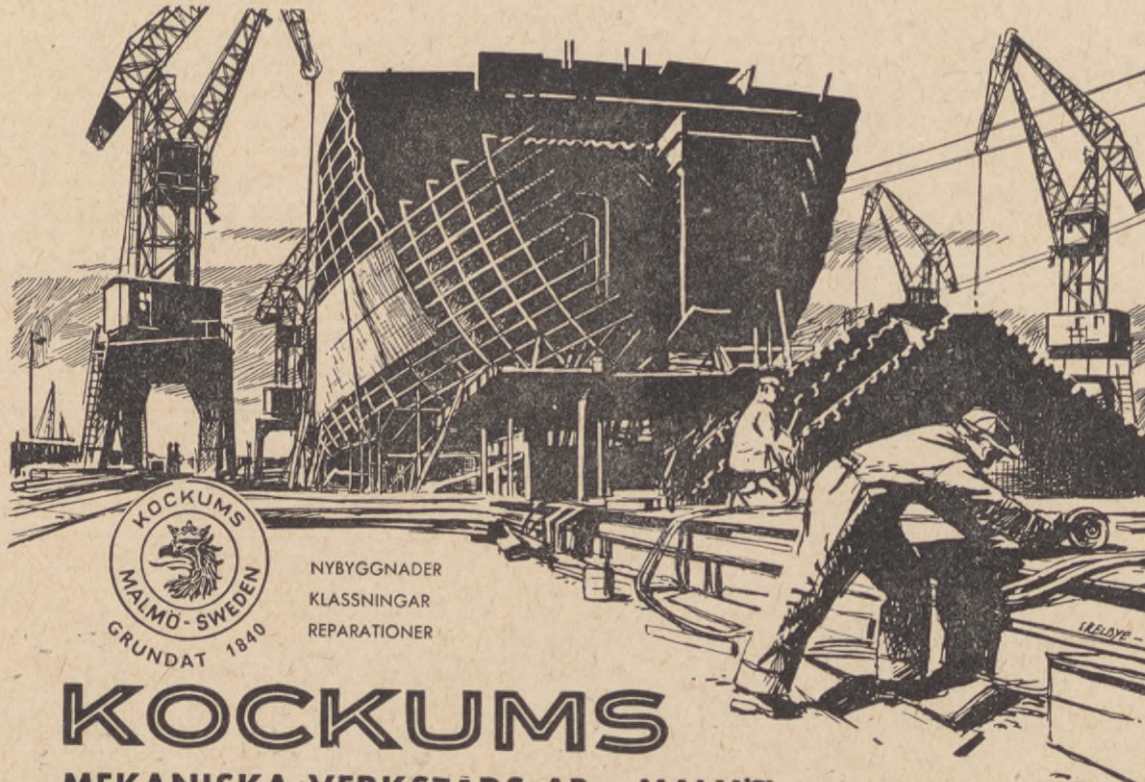
Ferrosans verksamhet bygger på mångårig erfarenhet och givande samarbete med svensk medicinsk forskning.

Ferrosans forskning och produktion är huvudsakligen inriktad på vidstående läkemedelsgrupper.

FERROSAN

MALMÖ

KOCKUMS
MALMÖ - SWEDEN
GRUNDAT 1840

NYBYGGNADER
KLASSNINGAR
REPARATIONER

KOCKUMS
MEKANISKA VERKSTADS AB - MALMÖ